

№ 156

СТУДЕНТСКА ПРОГРАМА ЗА ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОУЧВАНИЯ

НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Студентска програма за законодателни проучвания

София 1000, пл. Ал. Батенберг №1;
тел.: (+359 2) 9392140; (+359 2) 9393487; факс: (+359 2) 9803268; e-mail: students@parliament.bg
Web page: <http://www2.parliament.bg/students/>

ЗАКОНОДАТЕЛНО ПРОУЧВАНЕ

Тема:

**Референтен анализ на държавната политика, относно
финансирането на частните училища в страните от ЕС и ЕИО**

София, юни 2010 г.

НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Тема: „Референтен анализ на държавната политика, относно финансирането на частните училища в страните от ЕС и ЕИО”

ВЪЗЛОЖИТЕЛ: Комисия по образованието, науката и въпросите на децата, младежта и спорта – председател: Огнян Стоичков

ИЗПЪЛНИТЕЛИ:

- Биляна Николова (Белгия /Фламандска област/, Испания, Португалия);
- Десислава Воденова (Гърция, Естония, Малта);
- Ели Анастасова (Германия, Холандия, Швейцария /Немска област/);
- Иван Иванов (Австрия, Германия, Ирландия);
- Ивета Димитрова (Дания, Латвия, Швеция);
- Илонка Александрова (Латвия, Норвегия, Финландия);
- Мария Вишнарова (Белгия /Валонска област/, Полша, Румъния, Швейцария /Френска област/);
- Слав Сечански (Великобритания, Италия, Франция).

Координатор: ЕВГЕНИЯ ПОПОВА

Научен ръководител: доц. Райна Николова

София, юни 2010

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Резюме	I-VIII
2. Австрия.....	1
3. Белгия (Валонска област).....	3
4. Белгия (Фламандска област).....	6
5. Великобритания.....	8
6. Германия.....	10
7. Гърция.....	14
8. Дания.....	16
9. Естония.....	17
10. Ирландия.....	19
11. Испания.....	21
12. Италия.....	23
13. Латвия.....	26
14. Литва.....	29
15. Малта.....	30
16. Норвегия.....	32
17. Полша.....	34
18. Португалия.....	37
19. Румъния.....	39
20. Финландия.....	51
21. Франция.....	56
22. Холандия.....	60
23. Швейцария (Немска област).....	61
24. Швейцария (Френска област).....	62
25. Швеция.....	67
26. Приложения.....	68

РЕЗЮМЕ

Частните училища наред с общинските и държавните осъществяват стратегическа дейност в полза на държавата и обществото, задължително училищно образование и подготовка на човешките ресурси в страната. Те изпълняват стриктно държавните образователни изисквания.

Европейският опит дава много примери за подчертано стимулираща държавна политика към частните училища. Тези училища са подкрепяни и насърчавани от държавата чрез пряко или непряко финансиране (субсидии, заплати на учителите, безвъзмездно ползване на материална база и техническо оборудване, ремонти и др.). През 2009 г. Световната банка публикува доклад, в който са представени резултатите от проучване на ролята на публично-частното партньорство (ПЧП) в сферата на началното и средното образование. Проучването е проведено в рамките на многогодишната изследователска програма на Световната банка. В този доклад е посочено, че "Правителствата все повече осъзнават положителната роля на публично-частното партньорство за образованието и постоянно създават институции, механизми за финансиране и регулаторни рамки, с които да оказват влияние върху развитието на качество на образованието."

В страните с най-силно развита или т.нар. "интегрална" среда за ПЧП публичният сектор финансира частните училища като осигурява на учениците ваучери за тяхното обучение, независимо от училището, в което те са избрали да се учат, с което се насърчава свободния избор на учениците и конкуренцията между училищата. Частните училища, които се финансират с публични средства имат потенциал да подобрят качеството на образованието и да повишат ефективността на образователния процес, тъй като притежават по-голяма автономия, в сравнение с традиционните публични училища. Освен това в частните училища, финансирани с публични средства, решенията относно училищното управление се взимат на равнище, което е по-близо до бенефициента. Това създава условия доставчикът на образователната услуга да се намира в непосредствена отговорност по отношение на потребителите – ученици, родители и местни общности, което води до по-голяма ефективност на входните ресурси и по-добри образователни услуги.

Практиката в другите държави според нашето проучване:

Частните училища във **Франция**, които в миналото са били изключително католически, получават държавни субсидии още от началото на 50-те години на миналия век. През 1986 г. частните училища, се приравняват с държавните и тяхното финансиране от държавата, се регулира на основата на договори. От 90-те години на миналия век частните училища са част от публичната образователна система в случаите, когато са сключили договор с държавата. Държавата поема разходите по назначаването на учителите, техните заплати и др. като по този начин тези училища получават почти пълно финансиране от държавата.

В **Австрия**, **Белгия (Валонска област)**, **Великобритания**, **Гърция**, **Дания**, **Естония**, **Малта**, **Полша**, **Португалия**, **Румъния**, **Швейцария (Френска област)**, наред с публичните училища, държавата субсидира и частните училища.

В **Белгия (Валонска област)** частните и публичните училища са равнопоставени. По закон държавните и частните училища са равностойни. Правителството покрива пълния размер на разходите за образование на всяко дете, независимо от собствеността на училището. В Белгия има действаща ваучерна система и финансирането е на принципа "парите следват детето".

В **Дания** всички деца, независимо от доходите на своите родители имат право да учат във финансирани от държавата частни училища. Частните училища имат право и

на допълнително финансиране от държавата в случаите на постигнати особено високи постижения. Те сами решават как да разпределят най-целесъобразно получените субсидии.

Конституцията на **Естония** предвижда създаването на частни училища. Към момента съществуват около 60 частни училища. За тяхното създаване се изисква специално разрешение от държавата и тогава те се финансират от публични средства.

В страната не се използва метода за финансиране чрез "образователни ваучери".

Швейцария (Френска област) е известна със своята добра социална политика и равни шансове за всички граждани, вкл. в областта на образованието. Широко разпространена практика са държавните "образователни ваучери", които дават възможност на родителите да избират свободно в какъв тип училище да се обучават децата им. Те могат да избират между държавните и т. нар. "независими училища", които с въвеждането на ваучерите получават значителен подем в своето развитие. "Образователните ваучери" се предоставят на всеки ученик за една учебна година. От 1992 г. в Швейцария е въведена универсална ваучерна система, която предоставя възможност на родителите за избор за записване децата в публично или частно училище. По този начин данъците, които работещите плащат за образование всяка година, не се губят, ако изберат частно училище. Основният мотив на родителите при избора на вида училище е качеството на образованието и предоставяните допълнителни услуги.

Всеки родител може да избере в какво училище да се обучава неговото дете – държавно, частно или независимо. Държавата регулира този процес като предоставя "образователни ваучери" на родителите и те сами решават кой тип училище е по-подходящ за тяхното дете – държавно или частно, но в частните и независимите училища се събират допълнително такси от родителите.

В **България** държавата разкрива държавни, общински и частни училища, като осигурява за учениците от държавните и общински училища финансиране на разходите за обучението на един ученик, независимо от доходите на родителите, а учениците в частните училища не получават държавна субсидия. Децата от частните училища не получават стипендия за отличен успех като поощрителна мярка, за разлика от учещите в държавни и общински училища. Изключени от закрилата на държавата са децата с изявени дарби, учещи в частни училища.

Комисията за защита от дискриминация, с Решение № 234 от 18.11.2008 г. е констатирала наличие на дискриминация при провеждане на държавната политика по отношение на учениците от частните училища. В мотивите на решението изрично е записано: "С действащите подзаконовни нормативни актове частните училища са извадени от получаването на държавна субсидия, с изключение на учебните помагала. Следователно е налице непоследователност на провежданата държавна политика в тази сфера на обществените отношения". КЗД е постановила, че "учениците следва да бъдат еднакво третиран и равнопоставени, независимо от това в какво училище учат, по скоро, независимо от собствеността му", тъй като това следва и от прякото приложение на чл. 53, ал.6 от Конституцията на Република България, където е прогласено задължението на държавата да насърчава образованието, като създава и финансира училища, подпомага способни ученици и студенти, създава условия за професионално обучение и преквалификация и упражнява контрол върху всички видове и степени училища. Тази норма според КЗД не диференцира училищата според това дали са държавни, общински или частни.

Правата на детето трябва да бъдат гарантирани и в България, в съответствие с принципите, заложи в Конвенцията за борба с дискриминацията в областта на образованието, Всеобщата декларация за правата на човека, Конвенцията на ООН за

правата на детето и Конституцията на Република България. Държавната финансовата издръжка за образование, определена за всяко дете, трябва да го следва, дори и то да се запише в частно училище, разкрито от държавата. Въвеждането на принципа "парите следват ученика", ще гарантира равни права на образование.

Нашият анализ има за цел да изследва добрите практики в страните от ЕС и ЕИП, за да могат те да бъдат успешно приложени у нас.

I. Наличие на конституционно установена норма, относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни).

Конституционно установена норма, относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища съществува в Австрия, Белгия (Валонска област), Германия, Гърция, Дания, Естония, Ирландия, Испания, Италия, Полша, Португалия, Румъния, Финландия, Холандия, а такава не съществува във Великобритания, Латвия, Малта, Норвегия, Франция, Швейцария (Френска област) и Швеция.

II. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика, относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик.

Белгия (Валонска област)

Родителите имат право, всяка учебна година, да избират къде детето им, ще продължи своето образование, дали в същото или в друго училище. Парите, които се отпускат за едно дете, преминават или остават в избраното учебно заведение, но само ако е изтекла съответната учебна година.

Дания

Частните училища получават безвъзмездни средства за един ученик на година, които съответстват на оперативните разходи в общинските училища.

Учениците с увреждания и други специални нужди, могат да получат допълнителни субсидии, в зависимост от конкретния случай.

Естония

Финансови средства, получени от държавно поръчано обучение, може да се използват за обучение и покриване на разходи, свързани с инфраструктурата в частно училище.

Румъния

Предвидено в новия законопроект, който е в процес на разработка и приемане от Парламента на Румъния.

Швейцария (Френска област)

Образователните ваучери" се предоставят на всеки ученик за една учебна година. В Швейцария е въведена универсална ваучерна система, която предоставя възможност на родителите за избор за записване децата в публично или частно училище. По този начин данъците, които работещите плащат за образование всяка година, не се губят, ако изберат частно училище. Основният мотив на родителите при избора на вида училище е качеството на образованието и предоставяните допълнителни услуги.

Швеция:

- успешно се прилага ваучерната система;
- характерен е принципът "финансирането следва ученика";
 - издръжката която държавата отпуска за ученик в частно училище е равна на тази, която се отпуска за ученик в държавно училище.

III. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище (уредено в следните държави Австрия, Белгия, Германия, Дания, Естония, Испания, Италия, Ирландия, Полша, Румъния, Франция, Холандия, Швейцария / Френска област/, Швеция).

Получаването на държавно финансиране е свързано с изпълняването на определени изисквания от частното училище, като например:

- училищната програма и структурата на училището трябва да бъдат одобрени от съответното ведомство;
- да се осигури необходимото оборудване;
- частното училище да има определен брой ученици;
- да подлежи на финансов и административен контрол от държавата;
- да бъде собственост на юридическо лице с нестопанска цел или на признато религиозно учреждение,
- да има сключен договор със съответното ведомство на държавата.

Размерът на държавната субсидия зависи понякога и от вида на училището и етапа на обучение, като например в Австрия, Германия, Франция.

Частните училища на религиозни учреждения, например, се ползват с привилегии в Австрия и Германия.

Рейтингът на частното училище, и по-конкретно качеството на обучението, също е от значение за получаване на държавни дотации, както е в Италия, Швейцария (Френската област), Австрия и Германия.

IV. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища.

Възможност за получаване на държавна стипендия за успех от ученици в частни училища съществува в Италия, Естония, а в Малта преценката за отпускане на стипендия е предоставена на Министъра на образованието.

Съществува практика самите частни училища да предлагат стипендии за свои ученици, с оглед облекчаването на финансовия товар чрез таксите за обучение на родители с по-ниски доходи, като например в Германия, Испания, а за Полша, Великобритания стипендията се изплаща, ако учениците отговарят на определени критерии.

V. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища.

Белгия (Валонска област)

Учителите в частните училища, не се назначават на базата на предоставените от тях документи, а се проверяват техните педагогически знания и компетенции на практика, след провеждането на уроци или други форми на общуване с учениците.

За това Общността смята, че финансите, които влага за квалификацията на учителите от държавните и частните училища е необходима инвестиция. Тя субсидира

професионалния прогрес на учителите, независимо от статута на училището, в което те преподават. Общността спазва конституционните норми на Кралство Белгия.

Германия

В провинцията Северен Рейн-Вестфалия частните училища например получават делегирани, целенасочени бюджети за квалификация на учителите. Ето защо се осигурява възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите.

Гърция

Квалификацията на учителите, се осъществява в центрове за професионално обучение.

Министерство на образованието и Университетът в Атина (Катедра „Начална училищна педагогика“), отговарят за организацията и функционирането на Центъра.

Учителите от обществено или частно основно училище, имат право да участват в по-нататъшно обучение, ако имат поне пет години педагогически стаж, но не повече от двадесет и пет.

Естония

Заплатите на учителите от основното и средното училище, професионалните учебни заведения и разходите за получаване на учебни помагала, се поемат от държавния бюджет, в рамките на учебната програма.

Латвия

Един учител е отговорен за повишаване на своята професионална квалификация чрез участие в програми за подобряване на професионалната квалификация, в размер от 36 до 72 часа, за срок от три години. Тези програми са одобрени от Министерството на образованието и науката.

Полша

От държавния бюджет се отпускат пари само за съответните семинари и обучителни курсове.

Румъния

Професионалната подготовка за различните учителски длъжности, се осъществява в различни образователни институции (стр. 41 – 44 от проучването).

Финландия

Частните професионални институции, работещи в сферата на професионалното образование и обучение, се регулират от Министерството на образованието, получават държавни субсидии и имат право да връчват официално удостоверения за квалификация. Професионалната подготовка на учителите е предназначена за учители, които работят или възнамеряват да работят в институциите по политехниката и в професионалните образователни организации. Обучението предлага обща педагогическа квалификация за преподаване на всички образователни нива.

Швейцария (Френска област)

SFAL-SVEB е програма за обучение на възрастни, в това число и на учители. В състава на SFAL са включени частните и държавните училища, заедно със своите служители. Финансирането се осъществява от държавата, независимо от статута на учителите.

VI. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране.

Румъния - на ръководни, съветващи и контролни длъжности в доуниверситетското образование могат да бъдат назначавани само учители след конкурсен изпит. Професионалните степени в учителската йерархия, са основния стимул за развитие в тази професия – колкото по-висока е професионалната степен, толкова по-висока е оценката и признанието в рамките на образователната система. Израстването в йерархията включва две професионални нива, наричани “дидактически нива”, които могат да бъдат придобити след окончателното получаване на учителски статут при определени условия.

Финансови стимули за учителите, записани в програми за подготовка на учители:

- създадени са условия за платане на цялото обучение от държавата, за повишаване на квалификацията;
- важните курсове се финансират (поне отчасти) от държавни фондове, тъй като те струват няколко пъти повече от средната месечна учителска заплата;
- бюджетът на МОН осигурява финансово поне 20 часа обучение годишно за всеки учител.

Възможност за кариерно развитие и квалификация на учителите от частните училища при държавно финансиране съществува обикновено в държавите, в които частните училища са равнопоставени на държавните, тъй като държавното финансиране при тях се изразява най-често в поемането на разходите по възнагражденията им. Тук се причислява Финландия.

VII. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други).

Белгия (Валонска област)

Тъй като информацията по поставения въпрос е изчерпателно уредена в таблицата, Ви препращаме към нея (стр. 4 – 5).

Германия

30% от таксите за обучение в частните училища могат да се декларират като „особени разходи”, и с това стават необлагаеми при определяне на данък доход.

Гърция

Допълнително осигуряване:

Държавно предприятие с наименование „Допълнителна каса за частното образование”, под контрола на Министерство на социалните услуги, има за цел допълнително пенсионно осигуряване в случай на инвалидност, злополука и старост на осигурения и на членовете на неговото семейство, както и при смърт на осигуреното лице.

Дания

Частните училища в Дания получават финансиране приблизително за 80-85 % от техните разходи. Те трябва да събират такси с нива, определени от правителството.

Испания

Повечето училища се присъединяват към осигурителни схеми, които покриват инцидентите в училище и по време на дейности, спонсорирани от самото училище.

Малта

- Данъчни облекчения са предвидени за родители или настойници, които плащат такси за обучение в частни училища на техните деца. Те имат право на приспадане:

- по-малко от 466 евро или размера на таксите за обучение, платени за всяко дете, посещавало частно основно училище;

- по-малко от 699 евро или размера на таксите за обучение, платени за всяко дете, посещавало частно средно училище.

- Финансова помощ за инвалидност:

Родители, чиито деца с увреждания посещават частни училища и се подпомагат от асистент, се ползват с финансова помощ за заплатата на асистента. Родителите трябва да заплащат пълна работна заплата на асистента. При такива обстоятелства се дава помощ в максимален размер до 9320 евро.

Полша

Освобождаване от данъци на юридически лица, които финансират частните училища.

Държавата отпуска безвъзмездни помощи и заеми в сферата на образованието.

Държавата и общинските институции стимулират създаването на частните училища, чрез предоставяне на необходимите помещения за всички видове частни училища, дори и за църковно-религиозните.

Румъния

Международно сътрудничество в образованието и обучението на учители. Тъй като информацията по поставения въпрос е изчерпателно уредена в таблицата, Ви препращаме към нея (стр. 46 – 50).

Швейцария (Френска област)

Освобождават се от данъци юридически лица, които финансират частните училища, както и безвъзмездна помощ и заеми в областта на образованието и обучението чрез стипендии и заеми. Кантоналният съвет урежда вида и размера на субсидиите, заемите и критериите за допустимост по силата на регламент.

Съответната област и община предоставят необходимите помещения за църковно-религиозно обучение, което е безплатно.

Разходите, поети от кантона, в областта на:

- психологически услуги;

- психомоторна терапия;

- психологически консултации за учители, директори и членове на училищните власти;

- професионално обучение и консултации.

Швеция

При отказ от финансиране частните училища могат да подадат жалба до административния съд.

По време на проучването, ние решихме да въведем нова практика и не само да се запознаем с чуждестранното законодателство по поставената тема, а също така и с предложенията на Българска асоциация на частните училища (БАЧУ). В приложението сме добавили техни документи, представящи исканията им.

1-10

АВСТРИЯ	
1. Правна уредба	Да, на федерално ниво. Държавен основен закон; Федерален конституционен закон; Закон за частните училища.
2. Източници	
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	Чл. 17 от Държавния основен закон; Чл. 14, ал. 7 от Федералния конституционен закон.
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик“	
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	<p>Държавно финансиране при признаване на публичен статут на частните училища. Признаването е обект на следните условия:</p> <ul style="list-style-type: none"> • гарантиране на преподаване съобразено с австрийските образователни цели; • нивото на преподаването не отстъпва от това в публичните училища; • организационната форма и учебната програма е съгласувана и приета от министъра на образованието. <p>Училищата, собственост на признати религиозни учреждения, подлежат единствено на условието за гарантиране на преподаване, съобразено с австрийските образователни цели.</p> <p>Освен това финансирането на частните училища, които не са собственост на религиозни учреждения, зависят от наличието на бюджетните средства. То трябва да отговаря на следните условия:</p> <ul style="list-style-type: none"> • профила на училището отговаря на обществената необходимост в сферата на образованието; • печалбата не е основна цел в дейността на училището; • важат същите разпоредби за прием на ученици като в публичните училища; • броя на учениците в клас е съизмерим с този в публичните училища.
6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните	

училища	
7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	Да, при учители субсидирани от държавата.
8. Възможност за кариерно развитие на учителите в частните училища при държавно финансиране	Да, съгласно § 13 ал. 2 т. б от Закона за частните училища.
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	Държавното финансиране се изразява в „жива субсидия“, т.е. държавата назначава учителите със съгласието на патрона на училището и поема разходите по тях.
10. При наличие на държавно финансиране приемът на ученици безплатен ли е?	

БЕЛГИЯ – ВАЛОНСКА ОБЛАСТ	
1. Правна уредба	Конституция на Кралство Белгия, 1997 г. /Constitution du Royaume de Belgique/; Закон за образованието, 2005 г., /Loi sur l'éducation/; Наредба за частните училища, 2001 г., /Ordonnance pour les écoles privées/
2. Източници	www.world-education.eu
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	Всеки има право на образование според белгийската Конституция. Това конституционно право, е залегнало при образуването на няколко вида образователни мрежи: <ul style="list-style-type: none"> • държавни училища; • частни училища. Официално образованието се субсидира от държавните и общинските органи, но може да се получава финансова помощ от сдружения и спонсори, което е характерно за частното образование.
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика“ относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик	Родителите имат право, всяка нова учебна година, да избират къде детето им, ще продължи своето образование, дали в същото или в друго училище. Парите, които се отпускат за едно дете, преминават или остават в избраното учебно заведение, но само ако е изтекла съответната учебна година.
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	<ul style="list-style-type: none"> • Частните училища, за да получат държавна субсидия задължително трябва да спазват държавните образователни изисквания, но имат известна свобода да предлагат иновации, чрез допълнителни учебни модули. • Трябва да се има в предвид, че едва около 0,3% от БВП на страната се отпуска за образование, 48 % от държавният бюджет, който се поделва от Валонската и Фламандската области. • Частните училища в повечето случаи са църковни и те не могат да покрият изисквания държавен стандарт, от което следва, че те се финансират от църковния бюджет и спонсори. • Частното образование в кралство Белгия и в частност Валонска област е добре развито. • Създадени са международни частни училища и частни училища за деца на дипломати и други висши лица, живеещи на територията на Кралството. За това всяко едно от тях има свой статут и спазва приетите от него норми. • Най-важният резултат е качеството на образованието и постигнатите резултати, които оказват влияние върху рейтинга на частното училище.

6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	
7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	<p>Учителите в частните училища, не се назначават на базата на предоставените от тях документи, а се проверяват техните педагогически знания и компетенции на практика, след провеждането на уроци или други форми на общуване с учениците.</p> <p>За това Общността смята, че финансите, които влага за квалификацията на учителите от държавните и частните училища е необходима инвестиция. Тя субсидира професионалния прогрес на учителите, независимо от статута на училището, в което те преподават. Общността спазва конституционните норми на Кралство Белгия.</p>
8. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	<p>Всичките разноски се поемат от собствения бюджет на изпращащото частно училище.</p>
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	
10. Важна информация	<p>Във Валонска област има специални частни училища, които по скоро са ресурсни центрове, за интеграция на деца със специални образователни потребности.</p> <p>Интеграцията на деца със специални образователни потребности в масови детски градини е важна държавна политика, която е залегнала в законодателството.</p> <p>В търсене на нови идеи, е обърнато внимание на ролята на художествената литература и музиката в обучението и възпитанието на деца със специални образователни потребности.</p> <p>Целта на частните институции е да насочат вниманието на учителите в масовите детски градини, към варианти за приложение, на тези изкуства в интегрираното образование на децата. Изборът на изкуства, включени в действащите Програми за предучилищно възпитание и подготовка, не е случаен, а е продиктуван от осъзнаване на ролята, която изкуствата имат за изграждане на детската личност.</p> <p>Изкуството въздейства преди всичко върху емоционалния свят на детето и с това се различава от</p>

	<p>овладяването на научни знания. Изкуството възпитава не принудено и може да изпълнява роля на посредник между детето със специални образователни потребности, учителя и децата от масовата група. Тази особеност е изключително важна за деца, при които установяването на контакт с околните в масова детска група е трудно. Затова Валонската област се стреми към прилагането на специални програми за обмен между деца от държавните и частните училища с такива образователни потребности.</p>
--	---

БЕЛГИЯ – ФЛАМАНДСКА ОБЛАСТ

1. Правна уредба	Конституция на Кралство Белгия, 1997 г. DE BELGISCHE GRONDWET; Закон за образованието, 2005 г. Onderwijsrecht; Наредба за частните училища, 2001г-Verordening op particuliere scholen.
2. Източници	www.eurydice.com www.educationforum.org.nz
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	Член 24 от белгийската конституция гарантира свободата на образование и правото на всеки да създава училища. Това конституционно право, е залегнало при образуването на няколко вида образователни мрежи: държавни училища; частни училища. Училищното образование се организира от държавните власти (обществата, общините и областите) или от частни асоциации. По голямата част от действащите частни училища принадлежат към римокатолическата църква, но има и такива, които са свързани с Протестантската, Ислямската, Еврейската вяра, не принадлежащи към дадено вероизповедание и училища свързани със специфични образователни философии.
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика“ относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик	Родителите са тези, които определят дали детето ще остане в същото училище или ще продължи в друго. Парите, които се внасят за тяхното образование остават в това училище, но могат да преминат и в другото училище.
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	Около 0,3% от БВП на страната се отпуска за образование. За да могат да получават субсидии от държавата, частните училища трябва да отговарят на определени изисквания. Училищата сами могат да изготвят училищната програма, но тя трябва да отговаря на определени стандарти, да съответства на изискванията и да бъде одобрена от Министъра на образованието. Училищата трябва да имат необходимия училищен материал и оборудване, да има минимален брой ученици, да приеме структура, одобрена от Министъра. Тези училища не могат да налагат такси от пряк или косвен характер. Върху рейтинга на училищата важно влияние оказва качеството на образованието, което се предоставя и постигнатите резултати.
6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех	

от учениците в частните училища	
7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	Общността финансира квалификацията на учителите. Учителите в частните училища, се назначават на базата на техните педагогически знания и компетенции на практика, след провеждането на уроци или други форми на общуване с учениците.
8. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	

ВЕЛИКОБРИТАНИЯ

1. Правна уредба	<ul style="list-style-type: none"> • Education Act – Закон за образованието от 7 април 2005г.; • Charities Act – Закон за благотворителността, 2006г.
2. Източници	www.dcsf.gov.uk www.opsi.gov.uk www.cafonline.org www.isi.net
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	<p>Понеже във Великобритания няма единен закон под формата на Конституция, правните отношения се регламентират от отделни едикти-законови.</p> <p>„Всяко дете е от значение“ е програма на Министерството на децата, училищата и семейството. „Всяко дете е от значение“ е нов подход насочен към благосъстоянието на децата и младите хора от раждането им до навършването на 19 годишна възраст. Целта на тази правителствена програма е всяко дете, независимо от произхода му, да бъде на равни начала с другите му връстници.</p>
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик	<p>Частните училища във Великобритания не са субсидирани от държавата под никаква форма. Единствените взаимоотношения, осъществяващи се между държавата и частните училища е под формата на инспекции, извършвани от ISI (Independent Schools Inspectorate – Независим Училищен Инспекторат).</p>
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	
6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	<p>През 1980 г. във Великобритания е имало държавна схема (Assisted Places Scheme) за получаване на помощи от ученици в частните училища за, финансиране на тяхното обучение в частните училища. През 1997 г. обаче тази практика е прекратена.</p> <p>Повечето частни училища изискват плащане на такси, но някои, макар и малко на брой, се задоволяват с доброволни дарения. Около 50% от всички частни училища са регистрирани под формата на благотворителни организации. Таксите варират от £20,000 годишно за дневните частни училища до над £30,000 за целодневните пансионати.</p> <p>Някои частни училища предлагат стипендии за деца, които нямат възможност да изплащат таксите си. Тези стипендии са финансирани по три основни начина. Първият от тях е спрямо самите приходи на училището – определен процент отстъпка при заплащане на</p>

	<p>годишната такса. За този вид финансиране в някои училища има фондове за събирането на тези стипендии. На второ място, директорите могат да контролират определен фонд, който се финансира от дарения, получени за специфична цел. Парите в тези фондове се считат за дарени, само ако са използвани за финансирането на тези стипендии. Третият вариант е парите за тези стипендии да са разпределени в отделни банкови сметки, които са за обществено ползване, но извън пълномощията на директора.</p>
<p>7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища</p>	<p>Учителите в обществения сектор трябва да имат учителска квалификация, за да упражняват своята професия. Те самостоятелно трябва да финансират своето образование за придобиването на нужната квалификация.</p> <p>Учителите в частния сектор не са задължени да притежават учителска квалификация за да упражняват професията си. Ако все пак искат да имат такава квалификация, те трябва да поемат разходите по придобиването ѝ.</p>
<p>8. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране</p>	
<p>9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)</p>	<p>Инспектората на частните училища е институция за инспекции, учредена според чл. 162А от Education Act 2002. Като такава, тя изготвя доклади до Министерството на децата, училищата и семействата относно изискванията за частните училища. Инспектората на частните училища е отговорна за инспекциите на училищата, които членуват в асоциацията на Съвета на частните училища (ISC).</p> <p>Инспектората също така предоставя доклади относно качеството на обучение в частните училища, като ги предоставя на общественото внимание, като ги публикува в обществени домейни, правейки информацията достъпна за родителите, ISC, правителството и останалата част от обществото. По този начин се помагат – директорът и персоналът на частните училища. Докладите също така са подчинени на програмата „Всяко дете е от значение”.</p>

ГЕРМАНИЯ	
1. Правна уредба	Конституция на Република Германия (Grundgesetz), Федерален закон за минимално изискуемо образование (Bundesausbildungsforderungsgesetz).
2. Източници	www.bundestag.de www.privatschulen.de
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	С Конституцията на Република Германия е гарантирано правото на откриване на частни училища като те биват два вида: алтернативни училища (Ersatzschulen) и допълнителни училища (Ergänzungsschulen). Има също така и частни колежи и университети (Hochschulen). Там е забранена сегрегацията на учениците на основание доходите на техните родители и поради тази причина е условията в частните училища са същите, както и в държавните.
4. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	Алтернативните училища (Ersatzschulen) нямат свободата да функционират напълно извън контрола на правителството, тъй като се финансират от него. Повечето учебни такси в тези училища са изключително ниски и поради тази причина те се финансират допълнително чрез държавни средства. Допълнителните училища (Ergänzungsschulen) функционират свободно от контрола на правителството и са финансирани изцяло от учебните такси, внасяни от учениците. Голяма част от тях са професионални училища и не са част от немската образователна система. Повечето частни колежи се финансират от държавата.
5. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	В алтернативните училища (Ersatzschulen) се отпускат стипендии, съизмерими с тези, получавани в повечето западноевропейски страни. В Германия няма стипендии, отпускани от университетите, но много частни и обществени институции дават стипендии, обикновено, за да се покрият разходите за ежедневни нужди и за учебници. Освен това има специален Федерален закон за минимално изискуемо образование (Bundesausbildungsforderungsgesetz), който гарантира правото на хора в нужда да получават до 650 евро на месец за период от 4-5 години, в случай, че те или техните родители нямат финансовата възможност да поемат всички разходи, свързани с обучението. Част от тези пари (обикновено половината от тях) се дават под формата на безлихвен заем, който трябва да се изплати. Много университети, които планират да въведат учебни такси (тъй като има и такива, в които обучението е напълно безплатно), са обявили намерението си да използват част от възвърнатите пари

	за създаването на стипендиантски програми, въпреки че точните подробности са в по-голямата си част неясни.
6. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	Учителите в алтернативните училища (Ersatzschulen) трябва да имат същото образование и да получават същото заплащане, както и учителите в държавните училища. Ето защо се осигурява възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите.
7. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	
8. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	
9. Възможност за частните училища, които получават субсидии от държавата да приемат като бонус за това бройка ученици без такса.	

ГЕРМАНИЯ	
1. Правна уредба	Конституцията на Федерална Република Германия; Съответните закони във всяка една провинция засягащи образованието и в частност статута на частните училища (в някои провинции); Политиката на образованието е в правомощията на провинциите, федералното правителство може да регламентира тази сфера само рамково;
2. Източници	
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	<p>В Конституцията е регламентирано, че статута на частните училища след учредяването им е равен с този на държавните. За тази цел частните училища трябва да изпълнят следните условия:</p> <ul style="list-style-type: none"> • частните училища трябва да са конкурентноспособни на държавните в образователната, материалната и обучителната сфера; • не трябва да въвеждат дискриминационен критерий, относно дохода на родителите на учениците, чрез размера на таксите за обучение; • трябва да гарантират финансовата сигурност и правния статут на учителите; • трябва да се докажат способни в дългосрочен план да осъществяват гореспоменатите условия и да се подчиняват на разпоредбите, валидни и за държавните училища, по отношение на приема на учениците и провеждането на зрелостните изпити; <p>Съществуват и неравнопоставени на държавните частни училища, например частни училища за професионално обучение, институти за чуждоезиково обучение, общообразователни частни училища с алтернативни педагогически методи на обучение и др.</p> <p>Чл. 7 ал. 5 от Конституцията на Федерална република Германия ограничава възможността за учредяване на начално частно училище като позволява такова, единствено ако то е създадено с определени педагогически цели или при молба на настойниците на учениците, ако училището има определена религиозна, обществена или философска ориентация и подобно публично училище не съществува в близост.</p> <p>Изложенията по-долу се отнасят до равнопоставените на държавните частни училища.</p>
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик”	В част от провинциите. До модела в България най-много се приближава този в Бремен. Обикновено обаче държавното финансиране се извършва като се покрива част от разходите по възнагражденията на учителите и по материалите,

	необходими за провеждане на обучението.
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	По отношение на атестацията: Видът на училището (училища, обслужващи ученици с увреждания; училища на религиозни учреждения) и етапът от обучението (начално, средно, гимназия) също е решаващо при определяне на размера на държавното финансиране.
6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	
7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	В провинцията Северенрейн-Вестфалия частните училища например получават делегирани, целенасочени бюджети за квалификация на учителите;
8. Възможност за кариерно развитие на учителите в частните училища при държавно финансиране	
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	Учредяването на частно училище е обикновено възможно само от юридическо лице с нестопанска цел. Държавното финансиране се получава след определен „пробен“ период от 2 до 3 години. 30% от таксите за обучение в частните училища може да се декларират като „особени разходи“ и с това стават необлагаеми при определяне на данък доход.
10. При наличие на държавно финансиране приемът на ученици безплатен ли е в частните училища?	Обикновено не, изключение е например провинцията Рейнланд-Пфалц. Частните училища на религиозни учреждения не вземат обикновено такси за обучение и дофинансират сами дейността на училището.

ГЪРЦИЯ	
1. Правна уредба	<p>Закон за частните общообразователни училища и интернати № 682/1977 (Περί Ιδιωτικών σχολείων, Γενικής Εκπαιδεύσεως και Σχολικών Οικοτροφείων);</p> <p>Закон за образованието № 1566/1985 (Νόμος πλαίσιο για την Παιδεία);</p> <p>Национален съвет за изследване на образованието, регулиране на образованието и обучение на учители № 2327/1995 (Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας ρύθμιση θεμάτων έρευνας παιδείας και μετεκπαίδευσης εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις);</p> <p>Конституция на Гърция от 2001 г. (Σύνταγμα της Ελλάδας).</p>
2. Източници	<p>www.daskalos.edu.gr</p> <p>www.oiele.gr</p>
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	Условията и редът за създаване и функциониране на училищата, които не са собственост на държавата, надзорът над тях, както и статутът на учителите се определя със закон.
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика“ относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик	
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	
6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	
7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	<p>Квалификацията на учителите, се осъществява в центрове за професионално обучение.</p> <p>Министерство на образованието и Университетът в Атина (Κατєδρα „Начална училищна педагоγικα”), отговарят за организацията и функционирането на центъра.</p> <p>Учителите от обществено или частно основно училище, имат право да участват в по-нататъшно обучение, ако имат поне пет години педагоγически стаж, но не повече от двадесет и пет.</p>
8. Възможност за кариерно развитие на учителите от	

частните училища при държавно финансиране	
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	<p>Частните училища за средно образование, принадлежащи на юридически лица с нестопанска цел, може да се кредитират в редовните разходи на бюджета на Министерство на образованието.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обща сметка на частното образование: В нея постъпват сумите за частните училища. Сметката се поддържа от Националната банка на Гърция. Начинът на управление и плащане от сметката се регулира от министрите на образованието и финансите. • Допълнително осигуряване: Държавно предприятие с наименование „Допълнителна каса за частното образование“, под контрола на Министерство на социалните услуги, има за цел допълнително пенсионно осигуряване в случай на инвалидност, злополука и старост на осигурения и на членовете на неговото семейство, както и при смърт на осигуреното лице.

ДАНИЯ	
1. Правна уредба	Конституцията /Forfatning for Kongeriget Danmark/; Закон за образованието /Uddannelse lov /.
2. Източници	www.eng.uvm.dk
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	Съгласно Конституцията основното образование и посещаването на училище е задължително. Родителите могат да изберат да образоват децата си в общински, частни училища или у дома.
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика“ относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик	<ul style="list-style-type: none"> Частните училища получават безвъзмездни средства за един ученик на година, които съответстват на оперативните разходи в общинските училища. Учениците с увреждания и други специални нужди, могат да получат допълнителни субсидии, в зависимост от конкретния случай.
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	<p>За да бъдат допуснати до държавно финансиране частните училища, трябва да отговарят на следните изисквания:</p> <ul style="list-style-type: none"> минимален брой ученици- 28 от 1 до 7 клас; да бъдат в състояние да се самофинансират в останалата част; да бъдат самоуправляваща се институция с Управителен съвет, който отговаря пред Министерството на образованието.
6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	
7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	
8. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	
10. Важна информация	Частните училища в Дания получават финансиране приблизително за 80-85 % от техните разходи. Те трябва да събират такси с нива, определени от правителството.

ЕСТОНИЯ	
1. Правна уредба	<ul style="list-style-type: none"> • Закон за частните учебни заведения – (Private education institution act) – 1998 г.; • Закон за образованието (Education act) – 1992 г.; • Конституция на Република Естония – (Constitution of the Republic of Estonia) – 1992 г.
2. Източници	www.lexadin.nl www.president.ee
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	<p>Всеки човек има право на образование. Образованието е задължително за децата в училищна възраст до степен, определена със закон, и е безплатно в държавните и местните общообразователни училища. За да се направи образованието достъпно, държавните и местните органи на управление поддържат необходимия брой на учебни заведения. Други образователни институции, включително и частните училища, могат да се създават и поддържат в съответствие със закона.</p>
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика“ относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик	<p>Финансови средства, получени от държавно поръчано обучение, може да се използват за обучение и покриване на разходи, свързани с инфраструктурата в частно училище.</p>
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	<p>Правилата и процедурите за акредитация, установени за университетите, се прилагат и за училищата съобразно учебните програми.</p> <p>Първата акредитация на учебната програма може да се извърши, когато учащите са преминали 75 на сто от учебната програма.</p> <p>Висшите училища или университетите могат да кандидатстват за места за обучение на студенти държавна поръчка, които се формират въз основа на акредитираните учебни програми.</p>
6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	<p>Учениците на частна образователна институция имат право на помощи, отпуснати от държавата и местната власт, на същите основания, както учениците от държавните и общинските училища.</p> <p>В правилника на частното учебно заведение се посочва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • начинът за определяне на таксите; • редът за освобождаване от такси за обучение; • условията за предоставянето на помощи и стипендии.

7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	Заплатите на учителите от основното и средното училище, професионалните учебни заведения и разходите за получаване на учебни помагала, се поемат от държавния бюджет, в рамките на учебната програма.
8. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	Образователните институции, които са собственост на физически или юридически лица и са частично поддържани от държавата, се контролират от Министерство на образованието и научните изследвания, Държавната служба за одит и местната власт, в съответствие с техните правомощия. Частните учебни заведения трябва да осигуряват на учениците необходимото здравно обслужване в институцията. Изготвя се график по дни, съгласно разпоредбите на правилника за защита на здравето.

ИРЛАНДИЯ	
1. Правна уредба	Конституцията на Република Ирландия; Закона за Образованието, 1998 г.; Закона за Учителския съвет, 2001 г.
2. Източници	
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	Чл. 42 ал. 2, 3, 4 от Конституцията на Република Ирландия
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик“	При средните училища. Обикновено те получават по 184 паунда за ученик, като обаче държавата поема почти изцяло и разноските по възнагражденията на учителите.
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	По отношение на атестацията - държавно финансиране при признаване на частното училище от Министъра на образованието. То е обект на определени условия: <ul style="list-style-type: none"> • достатъчен брой ученици; • нужда от учредяването му с оглед на обогатяване на образователния ландшафт; • съобразяване с учебната програма изготвена от Министъра на образованието; • съгласие на патрона да бъде подложен на контрол от държавата; • съгласие за подчинение на сегашните и бъдещите нормативни актове в сферата на образованието. Началните частни училища не получават държавно финансиране.
6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	
7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	При учители, регистрирани в Учителския регистър на Република Ирландия, което е условие да получават възнагражденията си от държавата, съгласно чл. 39 ал. 1 от Закона за Учителския съвет.
8. Възможност за кариерно развитие на учителите в частните училища при държавно финансиране	Съгласно чл. 39 ал. 1 от Закона за Учителския съвет.
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с	Частните училища получават държавни дотации в размер на 90% от разходите за определени проекти, свързани с подобряване на материалната база, след

дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	одобрение от Министерство на образованието.
10. При наличие на държавно финансиране приемът на ученици безплатен ли е?	Не е нормативно уредено, но обикновено частните средни училища, получаващи държавно финансиране, не изискват такси за обучение.

ИСПАНИЯ	
1. Правна уредба	Конституция на Испания – Constitución de España 1978 г.; Закон за образованието – Ley organica de educacion 2006 г.
2. Източници	www.eurydice.com www.justlanded.com
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	Съгласно Конституцията: <ul style="list-style-type: none"> • всеки има право на образование; • основното образование е задължително и безплатно; • държавните власти гарантират правото на всички до образование, чрез единни образователни програми и създаването на образователни центрове. Училищата в Испания са публични или частни, в зависимост от това кой ги притежава. Частните училища се финансират от държавата. Частните училища, които сключват споразумения с държавата, са частично финансирани от държавата.
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика“ относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик	
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	Частните училища могат да получават финансови субсидии от държавата или да бъдат финансирани само от такси, плащани от родителите. В първия случай, административно се установява максималната сума, която се плаща от ученика. На всички образователни нива, и в държавните, и в частните училища, родителите заплащат за училищните материали и учебниците, въпреки че има програми за държавно финансиране за учебници в задължителните училищни нива. Допълнителните образователни дейности, като извънучилищни дейности, са също финансирани от родителите. Частните училищни такси варират, като това зависи от качеството, репутацията и мястото на училището. Таксите в тези училища са EUR 700 на година. В таксите не се включват регистрацията, книгите, материалите, осигуровки, екскурзии, храна, транспорт (повечето частни училища предоставят училищни автобуси).
6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	Някои училища награждават със стипендии и дават субсидии, за да подпомагат родителите при предоставяне на таксите, като това зависи от финансовото състояние на родителите.
7. Възможност за финансиране от	

държавата на квалификацията на учителите от частните училища	
8. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	Повечето училища се присъединяват към осигурителни схеми, които покриват инцидентите в училище и по време на дейности, спонсорирани от самото училище.

ИТАЛИЯ	
1. Правна уредба	<ul style="list-style-type: none"> • Конституция на Италия – 22 декември 1947г.; • Закон № 10 от 2000г. – Стандарти за равенство в образованието и осигуряване на право на обучение и образование; • DM. 177/00 Параграф 4 - Член 6 от директива № 90/03 за обучението на училищния персонал.
2. Източници	www.esteri.it www.right-to-education.org www.scuolanewsforminform.it www.edscuola.it www.istruzione.it
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	<p>Държавата е основният фактор касаещ правото на образование. Тя е основният носител на права и задължения, гаранта за спазването на международните норми и стандарти, които защитават и подобряват правото на образование.</p> <p>Държавата урежда чрез Конституцията и законите, правото на всеки гражданин до свободно образование. В чл. 33 и чл. 34 на Италианската Конституция, в която е установено право на всеки гражданин да получава своето образование в избраната от него форма – в държавни или частни училища. Физическите лица и частните организации са в правото си да основават училища или образователни центрове, които не се издържат от държавни субсидии.</p> <p>Според Конституцията, при учредяването на частно училище, трябва да се гарантират равни условия на обучение на учениците в частните училища, с тези на учениците в държавните.</p>
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик”	<p>Частните такси за обучение варират в зависимост от вида на училището и разнообразието от услуги, които предлага. В повечето частни училища се изисква от родителите да заплащат такса за записване (между € 300 и € 550), следвана от годишни или месечни такси (между € 175 и € 350 на месец).</p>
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	<p>По-малко от 10% от италианските ученици, получават своето образование в частни училища. Към тях спадат училища управлявани от религиозни организации, училища използващи нестандартни методи като тези на Монтесори и Рудолф Стайнер, както и няколко чуждестранни училища.</p> <p>Повечето частни училища в Италия са или оправомощени или са получили юридическо признание от държавата и много от тях получават държавни субсидии. Те трябва стриктно да спазват държавните изисквания, касаещи учебните програми и учебните</p>

	<p>планове.</p> <p>Квалификацията на учителите също трябва да е призната. В резултат на това има малка разлика между качеството на образованието в държавния и частния сектор. Поради това много хора, смятат че стандарта на обучение в частните училища е занижен. По-голямата част от частните училища прилагат учебните програми, предлагани в държавните училища, като е възможно и да добавят няколко извънкласни занимания.</p>
6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	<p>Според чл.34, ал. 3 и ал. 4 от Италианската Конституция, държавата осигурява помощ на семействата на ученици, които имат отличен успех под формата на стипендии или други помощи, след като са подали молба за получаване на такива субсидии и са минали през конкурсен изпит, за даряването на тези помощи. Никъде в текстовете на Конституцията не пише, че учениците от частните училища нямат право да участват в тези конкурси.</p> <p>Всяка година Министерството на външните работи осигурява на чуждестранните граждани и на италианците, живеещи в чужбина, стипендии за участие в курсове по италиански език и култура. Заявленията за участие в конкурса за разпределяне на тези стипендии, се подават в Министерството на външните работи, в срок определен от Министерството.</p>
7.Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	
8. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	<p>В Италия има конкурси, в които желаещите да практикуват учителска професия, подават молба за участие, адресирана до Министерството на образованието и проучванията, в срок определен от Министерството. Удобренията за участие в програмата преминават през курс за осъвършенстване на педагогическите им възможности, с продължителност 4 месеца, през който те придобиват умения, които ще бъдат от полза през следващата учебна година, (курсовете се провеждат от месец май до края на месец август). Разноските по тези курсове се поемат от Държавен фонд за финансиране на развитието на учителите. Никъде в Директива № 90/03 не пише, че тези курсове, са предназначени за учители само от държавния сектор.</p>
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с	<p>Освен частните училища, които не са субсидирани от държавата, има училища известни като <i>scuole di riscuro</i> (буквално „училища за възстановяване”),</p>

<p>дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)</p>	<p>чиято цел е да удовлетвори нуждите на ученици, които поради различни причини трябва да повтарят един или повече класове, за да получат дипломата си за средно образование. Таксите в тези училища са много високи. В тях не се провеждат изпити и учениците, получаващи своето образование в тези училища. Те трябва да полагат изпити в квалифицирани за целта центрове, както и да плащат допълнителна такса за това. Тези училища също така предлага помощ при подготовка за университетски изпити.</p>
---	---

ЛАТВИЯ	
1. Правна уредба	<p>Закон за образованието от 1998 г. – чл. 59, т. 2;</p> <p>Наредба № 498 на МС, приета на 27.11.2001г. за реда за финансиране на основни, средни и висши образователни програми, прилагани от частните учебни заведения;</p> <p>Наредба № 399 на МС, приета на 13.09.2001г., относно предоставянето на минимални разходи за образованието на един ученик (годишно) при прилагането на основните или средните общо-образователни програми;</p> <p>Наредба № 569 на МС, приета на 14.10.2003 г., за промени в Наредба № 399 на Министерския съвет от 13.09.2001 г.;</p> <p>Наредба за задължителните изисквания за образование и професионална квалификация на учителите № 10/2000.</p>
2. Източници	http://www.eurofound.europa.eu/
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	
4. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	<p>Правото да се създаде частно учебно заведение в Латвия се предоставя на физически или юридически лица, за които предлагането на образователни програми, е в предмета им на дейност.</p> <p>Частните учебни заведения се финансират от своите създатели. Държавата и общините участват във финансирането на частни учебни заведения в съответствие с разпоредбите на Наредба № 399 от 13.09.2001 г. Съответните учебни заведения трябва да предоставят акредитирани програми за основно и средно образование, идентични с тези на държавните училища.</p>
5. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	
6. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	<p>Задължителни изисквания за придобиване учителска правоспособност са висше образование и професионална квалификация. Те се определят в съответствие с професиите на учителите от Правилник на Министерския съвет и Наредба за задължителните</p>

	<p>изисквания за образование и професионална квалификация на учителите № 10/2000.</p> <p>Един учител е отговорен за повишаване на своята професионална квалификация чрез участие в програми за подобряване на професионалната квалификация, в размер от 36 до 72 часа, за срок от три години. Тези програми са одобрени от Министерството на образованието и науката.</p>
7. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	
8. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	<p>След създаването си учебното заведение, се регистрира в Регистъра на учебни заведения. Регистърът се поддържа от Министерството на образованието и науката.</p> <p>Основателят или негов представител трябва да представи необходимите документи за регистрация в едномесечен срок от приемането на решението за създаване на образователната институция. Документът се състои от приложение, което потвърждава статута на институцията и документи, потвърждавайки информацията, посочена в заявлението. Документите се подават в Министерството на образованието и науката.</p> <p>Заявлението съдържа следните данни:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) наименование на учебното заведение; 2) адрес на юридическото лице - учебно заведение; 3) име на основателя и ръководителя на учебното заведение; 4) правен статус на учебното заведение; 5) решение да се създаде учебно заведение и датата на приемането му; 6) ползвана площ (помещения) и оборудване на учебното заведение; 7) източници и процедури на финансиране; 8) информация за връзка (телефон, факс и електронна поща). <p>В срок от един месец след подаването на заявлението, документите се проучват и се взема решение да се регистрира учебното заведение, да се отложи регистрацията или да се откаже регистрацията на организацията.</p> <p>В случай, че учебно заведение е вписано, трябва да бъде изготвено удостоверение за регистрация. В случай, че регистрацията е отсрочена или отказана, на заявителя се изпраща мотивиран отказ.</p> <p>В училищата имат право да се записват учащи се само след получаване на лиценз за изпълнението на</p>

	<p>предложената програма за образование.</p> <p>За да лицензира една програма за обучение, ръководителят на учебното заведение или упълномощено от него лице подава заявление за лицензиране до Комисията на общообразователните програми (Министерство на образованието и науката</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) наименование на учебното заведение; 2) име на основател на учебното заведение; 3) правен статус на учебно заведение; 4) адрес и телефонен номер на учебно заведение; 5) номер на удостоверението за регистрация на учебно заведение; 6) заглавието на образователната програма; 7) код на образователната програма; 8) брой на учащите обхванати от образователната програма; 9) адрес на изпълнението на програма за обучение; 10) име, фамилия, пощенски и телефонен номер на лицето, упълномощено да разреши лицензирането. <p>Следните документи се прилагат към заявлението:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) програма за обучение; 2) уведомление за основаване на училището и за спазване на брой на стаите; 3) сключване на договор с Държавната агенция "Обществено здраве"; 4) сключен договор със службите по противопожарна и безопасност; 5) сключен договор с Държавната инспекция по труда; 6) копие от удостоверението за регистрация на училище. <p>Комисията за лицензиране на общообразователните програми прави преглед на представените документи в рамките на един месец и решава дали да издаде лиценз.</p> <p>В случай на положително решение, издава лиценз за изпълнението на съответната програма на обучение. Ако решението е отрицателно, заявителят получава отказ в писмена форма с посочване на допуснатите от него недостатъци на заявлението.</p> <p>Акредитацията на образователна програма дава възможност на учебното заведение да издава държавни признати сертификати образование.</p> <p>Лицензираната образователна програма трябва да получи акредитация две години, след придобиване на лиценза.</p>
<p>9. Прием на задължителна бройка ученици без такса в частните училища при държавно субсидиране</p>	

ЛИТВА	
1. Правна уредба	Конституцията /Konstitucija Lietuva Karalystė /; Закон за образованието /Švietimo įstatymas /.
2. Източници	www.smm.lt www.litlex.lt
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	Чл. 40 Преподаването в държавните и общински училища е светско. По молба на родителите, те осигуряват религиозно обучение. Частните учебни заведения, се основават в съответствие с процедурата, определена със закон.
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика“ относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик	Законът за образованието не предвижда държавно финансиране за частните училища. Те се финансират самостоятелно.
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	
6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	
7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	
8. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	
10. Важна информация	

МАЛТА	
1. Правна уредба	<ul style="list-style-type: none"> • Закон за образованието (Education act) – 1988 г.; • Конституция на Малта (Constitution of Malta) – 1964 г.
2. Източници	www.parliament.gov.mt www.ird.gov.mt www.cepes.ro www.oecd.org
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	Началното образование е задължително, като в държавните училища то трябва да бъде безплатно.
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика“ относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик	Министърът на образованието може да постанови да не се събират такси за обучение на малтийски граждани в частните училища. Тези такси ще се заменят от финансиране с публични средства. В тези случаи Министърът преди да извърши тази процедура, трябва да е сигурен, че училищата, за които се прилага тази процедура, ще бъдат в състояние да продължат да предоставят своите услуги.
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	
6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	Министърът може да определи стипендии за малтийски граждани в частните училища, които продължават образованието си. Той може да определи и условията за изплащане на тези стипендии.
7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	
8. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	Министърът на образованието може да посочи максимални суми, които могат да бъдат събирани за обучение на малтийски граждани в частните училища. Тези суми могат да бъдат диференцирани за различните училища или различните степени на частните училища. При изпълнение на тези процедури Министърът дава обективна оценка на училищата, за които се прилага. Те трябва да бъдат в състояние да

	<p>продължат да предоставят услугите си. При необходимост Министърът може да допълни финансовите средства на тези училища чрез публични средства.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Данъчни облекчения са предвидени за родители или настойници, които плащат такси за обучение в частни училища на техните деца. Те имат право на приспадане: <ul style="list-style-type: none"> - по-малко от 466 евро или размера на таксите за обучение, платени за всяко дете, посещавало частно основно училище; - по-малко от 699 евро или размера на таксите за обучение, платени за всяко дете, посещавало частно средно училище. • Финансова помощ за инвалидност: Родители, чиито деца с увреждания посещават частни училища и се подпомагат от асистент, се ползват с финансова помощ за заплатата на асистента. Родителите трябва да заплащат пълна работна заплата на асистента. При такива обстоятелства се дава помощ в максимален размер до 9320 евро.
--	---

НОРВЕГИЯ	
1. Правна уредба	Закон за народната просвета, ДВ, бр. 12/2009 г.; Закон за частните училища, с право на държавни субсидии № 84 от 4.07.2003 (частен акт); Регламент за прилагането на Закона за народната просвета.
2. Източници	www.kd.dep.no www.servat.unibe.ch
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	С право на държавна субсидия, са всички частни училища, които отговарят на условията за прием в държавните училища, както и за училищата в чужбина и международни училища в страната.
4. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	<p>Одобрените частни училища получават 85% държавна субсидия от Фондацията за безвъзмездна помощ на ученика.</p> <p>Безвъзмездната помощ от Фондацията се корегира за различните разходи, но те не трябва да бъдат включени в грантовата основа. Безвъзмездната помощ от Фондацията, се изчислява отделно за децата от средните училища или от различни образователни програми в средното образование.</p> <p>За основните училища се взема предвид разликата в разходите между малки, средни и големи училища. Ресорното Министерство може да издава наредби, които да се отнасят за основните училища в Норвегия. При определянето на размера на финансовата помощ се взема предвид разликата между разходите в общината, където се намира училището и разходите на национално равнище.</p> <p>Управителният съвет на всяко училище има право да поиска субсидия, която да се изплати на училището. Това е и органът, който разпределя получените средства.</p> <p>Началните училища нямат право да изискват някаква форма на заплащане от страна на учениците или родителите извън това, което следва от тази разпоредба.</p> <p>Всички държавни субсидии и училищни средства се използват единствено и само за нуждите на учениците. Това означава, че училищата нямат право да предоставят дивиденди или да прехвърлят излишък на собствениците или на техни близки сътрудници, независимо от това дали училището функционира или е затворено. Държавните субсидии не са переназначени за частни разходи на собственика и на неговите</p>

	<p>сътрудници.</p> <p>Министерството на образованието може да издаде допълнителни разпоредби за забрана ползването на дивидент или всякакви форми на прехвърляне на права, ако са налице нарушения в законовите разпоредби.</p>
5. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	Кредитен фонд предлага заеми и субсидии на одобрени програми както в Норвегия, така и в чужбина.
6. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	Учителите могат да получат безвъзмездна помощ и заем от страна на кредитния фонд.
7. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	
8. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	
9. Прием на задължителна бройка ученици без такса в частните училища при държавно субсидиране	

ПОЛША	
1. Правна уредба	Конституция на Република Полша, 1997 г. (Konstytucji Rzeczpospolita Polska); Закон за образованието, 2005 (Prawa do edukacji, 2005).
2. Източници	www.worldlii.org
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	<p>Мъжете и жените имат равни права по отношение на образованието.</p> <p>Всеки гражданин, независимо от пола и етноса си, има право на образование.</p> <p>До 18-годишна възраст образованието е задължително.</p> <p>Националните и етническите малцинства имат право да създават образователни културни институции, в това число и училища, предназначени да защитават тяхната културна идентичност.</p> <p>Гражданите и институциите имат право да създават начални, средни и висши учебни заведения.</p> <p>Образованието в държавните училища е безплатно, за разлика от частните училища.</p> <p>Условията за създаването и дейността на частните училища и образователни институции, както и участието на публичните власти в тяхното финансиране, контрол и надзор, се определят със закон. За тази цел, компетентните органи са създали определена система за финансова и организационна помощ за учениците и студентите, без изключение в какви училища и университети, се обучават.</p>
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика“ относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик	
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	<p>Недържавните училища се разделят на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • граждански /социални/; • църковни; • частни училища. <p>Частните училища се създават и управляват от физически лица или юридически лица. За да може едно частно училище да получи държавно финансиране, то се приравнява към статута на държавното училище и е задължено:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да изпълнява програмата, която е одобрена от МОН; • да прилага правилата за оценка на ученика. <p>Класификационният прогрес при решаване на образователни тестове, с изключение на приемните изпити в частните училища.</p> <p>Това е първата част от атестацията, т.н. „атестация на ученика“.</p>

	<p>Втората част е базирана на задължителен регистър, който трябва да води всяко едно частно училище. В този регистър е документиран ходът на учебният процес, постигнатите резултати от учениците и квалификацията на обучаващите учители.</p> <p>Атестацията за финансиране е разделена на вътрешна и външна:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вътрешната оценка на учениците – това са техните образователни постижения в училището и се определят от учителите. Те преценяват степента на напредък на учениците в усвояването на знания и умения, в сравнение с образователните изисквания, произтичащи от учебните програми, както и формулиране на оценката. То включва: <ul style="list-style-type: none"> ○ информиране на родителите и учениците за образователните изисквания и осигуряване на достъп до тях; ○ текуща оценка за определения семестър, в зависимост от скалата и формулярите, приети в даденото училище; ○ провеждането на изпити и получаването на съответните оценки в края на една учебна година; ○ диагностициране на постиженията на учениците чрез външната оценка; ○ събиране на обективна информация за качеството на училищната работа и изпълнение на задължителната програма. <p>За да получат държавно финансиране, частните училища задължително трябва да изпълняват образователната програма, одобрена от МОН, след което могат да кандидатстват за субсидии.</p> <p>Частните училища разчитат на финансова помощ, както от страна на родителите, чиито деца се обучават в тези училища, така и от спонсорство. Това се отнася и за частните детски градини. Когато частната детска градина се управлява от физическо лице и е вписана в съответния регистър на съответната община, тя може да кандидатства за държавно финансиране.</p> <p>Според полския закон държавата плаща само 5 часа престой на децата, а останалите разходи се поемат от родителите /престой над 5 часа в градината, храна, екскурзии и др./.</p> <p>През учебната 2008/2009 г., дадени от т.н. държавна субсидия за частните училища, изчислени за един ученик, се падат от 2240 злоти до 2640 злоти, в зависимост от училището.</p> <p>Държавното финансиране покрива 20-40 % от училищните нужди. Останалата част се покрива от</p>
--	--

	родителите и спонсори.
6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	<p>Учениците, които се обучават в частните училища, получават стипендия за отличен успех и други поощрителни награди, като например, безплатни езикови курсове. Тези стипендии се отпускат от:</p> <ul style="list-style-type: none"> • фондации; • сдружения; • от бюджета на частното училище, който е формиран от събраните такси от учениците, наеми и частни спонсорства, в повечето случаи дарения на родители. <p>Държавата не участва в тези разходи.</p>
7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	<p>Учителите имат право да се квалифицират, но разходите, които поема държавата, са минимални. Те са задължени да заплатят пътните си, таксата за престой и други режийни, а от държавния бюджет се отпускат пари само за съответните семинари и обучителни курсове.</p>
8. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	<p>Освобождаване от данъци на юридически лица, които финансират частните училища.</p> <p>Държавата отпуска безвъзмездни помощи и заеми в сферата на образованието</p> <p>Държавата и общинските институции стимулират създаването на частните училища, чрез предоставяне на необходимите помещения за всички видове частни училища, дори и за църковно религиозните.</p>
10. Важна информация	<p>През учебната 2007/2008 г. е имало 808 непублични основни училища, от които 221 частни, 81 църковни, 506 граждански, 645 непублични средни училища, 205 частни училища, 316 граждански училища. Първоначално частните училища са заемали 2% от общия брой училища.</p> <p>В образователните програми на частните училища са залегнали нормите на морала и традиционните ценности.</p>

ПОРТУГАЛИЯ	
1. Правна уредба	Конституция на Португалия – (Constituição de Portugal 2005г).
2. Източници	www.eurydice.com; www.justlanded.com.
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика“ относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик	
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	<p>Правителството финансира държавните и подпомага частните училища, които са подписали договор с Министерството на образованието.</p> <p>Сумата за финансова подкрепа зависи от броя на децата и включва учителския персонал, не учителския персонал и текущите разходи.</p> <p>Тези частни училища са обект на административен и финансов контрол от страна на компетентните власти към министерството.</p> <p>Нещо повече, има независими частни училища, които не са финансирани от държавата и които имат или нямат педагогическа автономност. В първия случай, оценяването на учениците се извършва от самото училище, във втория случай те трябва да бъдат допуснати до зрелостни изпити в държавните училища. Децата заплащат за образованието, което, получават.</p>
6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	
7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	
8. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	
9. Други обществени отношения между държавата и частните	

училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	
---	--

РУМЪНИЯ	
1. Правна уредба	<p>Конституция на Република Румъния, 1991г. (Constituția din România, 1991);</p> <p>Закон за образованието, 1995 г., (Legea Educației, 1995);</p> <p>Закон №151, 1999 г., (Legea №151, 1999);</p> <p>Закон №268/2003 г., (Legea №268/2003);</p> <p>Закон за педагогическия персонал, допълнен с Закон №128/1997 г и с Закон №349/2004 г., (Legea personalului didactic, completată prin Legea 128/1997 și Legea № d № 349/2004 d);</p> <p>Правителствена Наредба за критични ситуации №36, 1997 г., (Ordonanta Guvernului pentru situații de urgență № 36, 1997).</p>
2. Източници	<p>www.edu.ro</p> <p>www.euroeducation.net</p> <p>www.see-educoop.net</p>
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	<p>Правото на образование е предвидено от задължителната общообразователна подготовка в гимназиални и професионални училища, във висши учебни заведения, както и други форми на обучение и курсове за следдипломно усъвършенстване.</p> <p>Учебни заведения, включително и частни институции /частните училища/, се създават и осъществяват своята дейност в съответствие с разпоредбите на закона.</p> <p>Държавата гарантира свободата на религиозно образование, в съответствие със специфичните изисквания на всеки религиозен култ. В държавните училища, религиозното образование се организира и гарантира от закона.</p>
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика” относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик	<p>Предвидено в новия законопроект, който е в процес на разработка и приемане от Парламента на Румъния.</p>
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	<p>Органите, които осъществяват атестацията в държавните и частните училища, са:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Национален съвет по учебните програми - разработва последователна и гъвкава методология за планиране, съставяне, изпълнение и ревизиране на новите учебни програми. През 1998-1999 г. е създадена нова рамкова учебна програма, въвеждаща новаторски подход: <ul style="list-style-type: none"> ○ учебен план, който покрива седем образователни области в програмата (хуманитарни науки, изкуства, наука, физическо възпитание, религия). Това е един опит да се децентрализират учебните програми и да се

	<p>направи разделението между основна национална програма и училищна програма /на частните и държавните училища/. На базата на тези нови учебни програми се създават алтернативни учебници след проведен търг, финансиран по проекта на Световната банка. На базата на избраните учебници и показаните резултати, следващите две институции - Националният съвет и Националната служба, дават крайната оценка за атестацията на училищата.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Национален съвет за одобряване на учебниците; • Национална служба за оценяване и проверка на знанията - тя непрекъснато ревизира системата за оценяване и проверка на знанията, с цел осигуряването на най-добрия баланс между количествената и качествената проверка на резултатите от образованието. Службата е разработила нови методи и инструменти за оценяване, основани на образователните стандарти и националните критерии за работа. • Важен етап в процеса на реформа и финансиране от държавата е иницирането на проект "Реформа на доуниверситетското образование", разработен от Световната банка и румънското Министерство на националното образование. С цел по-ефективното изпълнение на проекта във връзка със споделянето на отговорността по него с Министерството на образованието, са създадени горепосочените нови структури и институции. • Всяко частно училище, което покрива установените държавни изисквания, може да кандидатства за финансиране. • Акредитацията на частните училища се извършва в две фази: <ul style="list-style-type: none"> ○ лицензиране, което дава временно организационни права; ○ акредитация, която дава пълни права. • Преподавателският състав в частните училища трябва да бъде на пълен работен ден в предучилищното и начално ниво. • Частни институции трябва да предоставят достатъчно доказателства, че средствата, отпуснати от държавата, са инвестирани в съоръжения за частното училище.
<p>6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Стипендиите в частните училища са предвидени от спонсори и дарители.

училища	
<p>7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища</p>	<p>Както в много европейски страни, подготовката на учители в Румъния се основава на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Паралелен модел - теоретичната и практическа подготовка на учители се осъществяват едновременно с обучението по определена специалност или общите курсове. • Последователният модел - възможност за желаещите да влязат в системата на образованието, като учители в средно и висше учебно заведение. След завършване на университетско образование кандидатите могат да се запишат в програма за подготовка на учители (в департаментите за обучение на учители към университетите) и да получат документ за учителска правоспособност. В този случай кандидатите сами финансират своето обучение. <p>Професионалната подготовка за различните учителски длъжности се осъществява в различни образователни институции:</p> <ul style="list-style-type: none"> • За предучилищно и начално ниво има две възможности за подготовка на бъдещи учители. <p>Те могат да се запишат в педагогическа гимназия след завършен 8-ми клас или да завършат гимназия (общообразователно училище) и след това да се обучават в краткосрочна програма за висше образование (3 години), в университетски педагогически колежи.</p> <p>Завършилите педагогическа гимназия могат да кандидатстват за обучение в:</p> <ul style="list-style-type: none"> • педагогически колежи – те предлагат различна програма за обучение на завършилите педагогически гимназии, с продължителност 2 години вместо 3, както е за завършилите други училища. Според Закона за образованието университетските педагогически колежи са част от университетите и се създават по предложение на Академичния съвет на висшето училище (сенат) и след одобрение от Министерството на образованието и науката (МОН). Процедурата по приема следва критериите за дългосрочните програми за висше образование. Минималното изискване е притежанието на бакалавърска степен (завършване на гимназия); • педагогически университети - много от учителите кандидатстват за продължаване на обучението си, защото дипломата за висше образование, предоставя по-добри шансове за запазване на работното място, в случай на съкращения на персонала и защото осигурява по-висока заплата и по-добра учителска длъжност (старши учител вместо начален учител

или възпитател).

В Румъния функционират 20 университетски педагогически колежа някои от тях имат филиали в други градове, като общият им брой наброява 42 колежански звена.

Учителите в средното образование, включително професионалното, се обучават във висши училища. По време на курса на обучение, бъдещите учители в областта на средното и професионалното образование, преминават подготовка по специалност, съответстваща на предмета (-ите), които след това ще преподават. Могат да получат квалификация за преподаването на един предмет (в повечето случаи) или най-много два предмета. Докато в педагогическите колежи професионалната учителска подготовка е включена като задължителен предмет за всички студенти, в другите висши училища е въпрос на избор – студентите могат да посещават курсове, водени от департамента за подготовка на учителите в съответния университет (теоретични курсове по образователни науки, дидактика на преподавания предмет и практика в училищата).

- Департаменти за подготовка на учители - функционират в рамките на университети по установени правила и със самостоятелна учебна програма. Учебната им програма е интегрирана в рамковата програма на факултетите (паралелен модел на обучение) и се предлага като избираем предмет. След като студентът избере да посещава програмата за подготовка на учители, тя става задължителна. Завършилите такава програма получават удостоверение, което им дава правото да преподават в доуниверситетското ниво на образователната система. В Румъния 52 университета разполагат с департаменти за подготовка на учители.

Училищните съветници следва да са завършили Факултет по психология и образователни науки. Те предлагат консултантски услуги, напътстват учениците в тяхното кариерно развитие, предоставят "педагогическа и психологическа помощ" на ученици, учители и родители при справянето с трудности, свързани с ученето и други образователни проблеми. В частните училища с голям брой ученици, са създадени Служби за педагогическа и психологическа помощ. Законът за образование позволява организирането на алтернативни възможности за обучение в системата на държавното и частно образование с разрешението на Министерството на образованието и науката. Тези

алтернативни пътища се оценяват и акредитират от МОН съгласно определени разпоредби.

Завършилите висши училища, които не са се обучавали в програма на департамент за подготовка на учители по време на следването си, а впоследствие са решили да станат учители, могат да преминат такова професионално обучение в рамките на най-много три години след назначаването им за учители. Те могат да посещават следуниверситетски курсове на департаментите за подготовка на учители, за да получат учителска правоспособност. В този случай кандидатите сами заплащат разходите по своята начална учителска подготовка.

Министерството на образованието и съответните районни инспекторати създават, т.н. "Учителски къщи" (центрове за квалификация на учителите), в които учители, независимо от статута на училището, в което преподават, имат право да се квалифицират. Учителите, които работят в ресурсни училища, се обучават в специално изградени окръжни центрове насочени към специализирано обучение по педагогическа, логопедична и психологична помощ за деца със специални потребности.

Финансирането е осигурено от държавния бюджет, от програмата на Световната банка и от фонда на ЕС „Човешки ресурси и оперативно развитие”, благодарение на единната система приета от всички държави-членки на ЕС.

Държавата е изградила национална стратегия и система за квалификацията на учителите от частните и държавните училища.

Следните институции предлагат обучение за повишаване на квалификацията на учителите:

- Висши училища чрез своите факултети, департаменти и катедри за повишаване на квалификацията на учители от средното образование по предметни области;
- Висши училища чрез департаментите за обучение на учители, предлагащи програми за повишаване на квалификацията по методика на предмета, психология и педагогика за учители в средното образование;
- Университетски педагогически колежи и педагогически гимназии, предлагащи обучителни програми по предметни области и методика на предметите;
- Центрове за повишаване на квалификацията на занаятчии;
- "Учителски къщи" за обучение на учители и

	<p>помощен персонал;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Национален дворец на децата за обучение на учителски и неучителски персонал, работещ в неформална образователна среда; • Центрове и други институции за обучението на ръководен, съветнически и контролен персонал; • Институт за образователни науки, Национален съвет по учебните програми, Национален съвет за развитие на професионалното и техническо образование, Национална служба за оценяване и проверка на знанията; • Институционални структури, осъществяващи международни проекти (като програми Сократ и Леонардо) или проекти, чийто бенефициент са: - фондации, професионални асоциации и неправителствени организации, чийто предмет на дейност е обучение за повишаване на квалификацията на учители; • Окръжни училищни инспекторати. <p>Според законовите разпоредби Министерството на образованието и науката, финансира програмите за повишаване на учителската квалификация, организирани от училищните инспекторати и Учителските къщи. Законът предвижда и други форми на финансиране:</p> <ul style="list-style-type: none"> - поемат се транспортните разходи, нощувките и дневните пари на учители, изпратени от образователни институции или власти за участие в програми за повишаване на квалификацията на научни форуми; - учителите имат право да ползват 50 %-но намаление за вътрешен транспорт по време на програмите за повишаване на квалификацията; - разходите за транспорт и участие на учители, участващи в научни форуми в чужбина, се покриват изцяло или частично. <p>Тук следва да се отбележи, че поради недостатъчното финансиране на образованието, твърде малка част от предвидените от закона мерки за финансова помощ се прилагат на практика.</p>
8. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	<p>Според изискванията от закона учителите имат право на кариерно развитие. Те се разделят на следните учителски длъжности и съобразно стажът и квалификацията си, заемат съответната позиция, като имат право на финансиране от държавата за квалификация и преквалификация.</p> <p>Според Закона за педагогическия персонал учителските длъжности в доуниверситетското образование са:</p>

- Младши детски учител – в предучилищното образование (детска градина);
- Начален учител – в началното образование;
- Старши учител – в предучилищно и начално образование;
- Учител-инструктор – в средното образование;
- Старши учител, пътуващ учител, специален учител, педагог и психолог-специалист, училищен психолог, логопед, инструктор, възпитател – за специално образование и за по-сложни образователни услуги (оценяване и подбор на деца със специални образователни потребности);
- Възпитател, инструктор, треньор – в спортните клубове и институциите за извънучилищни дейности;
- Учител-логопед – в между-училищните центрове по логопедия или училищните звена по логопедия;
- Училищен възпитател – в училищата и в околните центрове за педагогическа и психологическа помощ;
- Учител-методик, помощник-учител – в околните центрове за повишаване на квалификацията на учителите, наричани *Casa Corpului Didactic* (Учителски къщи).

Различни нормативни актове определят компетенциите, необходими за упражняване на учителската професия. Изискванията за способности, знания и ниво на специализация включват:

- овладяване на преподавания материал в съответствие с възрастта на учениците и изискванията на националните програми;
- комуникация с ученици, родители и други учители;
- запознаване с особеностите на учениците и психопедагогическите възпитателни техники; съставяне, ръководене и оценяване на учебни дейности;
- предоставяне на образователни услуги за общността;
- подобряване на образователния процес и участие в училищните иновации, професионално самоусъвършенстване.

На ръководни, съветващи и контролни длъжности в до-университетското образование могат да бъдат назначавани само учители след конкурсен изпит. Професионалните степени в учителската йерархия, са основния стимул за развитие в тази професия – колкото по-висока е професионалната степен, толкова по-висока е оценката и признанието в рамките на образователната система. Израстването в йерархията включва две професионални нива, наричани “дидактически нива”, които могат да бъдат придобити след окончателното получаване на учителски статут

	<p>при определени условия.</p> <p>Финансови стимули за учителите, записани в програми за подготовка на учители:</p> <ul style="list-style-type: none"> - създадени са условия за плащане на цялото обучение от държавата, за повишаване на квалификацията; - важните курсове се финансират (поне отчасти) от държавни фондове, тъй като те струват няколко пъти повече от средната месечна учителска заплата; - бюджетът на МОН осигурява финансово поне 20 часа обучение годишно за всеки учител.
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	<p>Частното образование е възстановено след 1990 г. Според образователния закон частни учебни заведения трябва да работят като лица с нестопанска цел и да съответстват на националните стандарти. Учебните планове и учебните програми трябва да бъдат одобрени от Министерството на образованието.</p>
10. Важна информация	<p>Програми за повишаване на квалификацията на учителите.</p> <p>Има два типа програми за повишаване на квалификацията на учителите:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Единият тип е свързан с професионалното кариерно развитие на учителя и се състои от инспектиране в час, задължителни изпити (писмени или устни) и дисертация (само за дидактическа степен I). Присъждането на дидактическите степени се равнява на обучение за повишаване на квалификацията, като на учителите се издава специално удостоверение, което признава тяхната компетентност за новата степен. • Втората категория програми, се отнасят до учителите, които трябва веднъж на всеки пет години, да преминат задължително обучение за повишаване на квалификацията. Съгласно Заповед No 4796/2001 на министъра на образованието и науката това е периодично обучение за повишаване на квалификацията на учителите, структурирано в модули, които количествено се изразяват в преносими професионални кредити. Според разпоредбите на Закона за образование повишаването на квалификацията на учителите в доуниверситетското образование е право. В същото време Законът за педагогическия персонал (Закон 128/1997) предвижда, че учителите, ръководният, съветващият и контролен персонал в доуниверситетското образование следва да посетят програма за повишаване на квалификацията веднъж на всеки 5 години според методология, установена

	<p>от Министерството на образованието и науката. Условието се счита за изпълнено за учителите, получили "потвърждение-по-време-на-работа" или която и да е друга дидактическа степен в посочения период.</p> <p>Законът за педагогическия персонал посочва видовете дейности, водещи до повишаване на квалификацията:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дейности, организирани на училищно или местно ниво, свързани с преподаването на предмета, психологически и педагогически теми; - участие в научни семинари, срещи за обмяна на опит с акцент върху преподаването на предмета, психологически и педагогически теми; - участие в срещи за опресняване и актуализиране на теоретичните знания по образователни науки и специалността на учителите; - участие в курсове, организирани от научни организации; - участие в дистанционни курсове и консултантски програми, организирани от висшите училища; - дистанционни образователни програми; - участие в курсове по специалността на учителя, дидактика, психологически и педагогически въпроси с цел по-високо ниво на компетентност в учителската кариера, като окончателната степен, дидактически степени I и II; - участие в курсове за ръководен, съветващ и контролен персонал; - стипендии за повишаване на квалификацията в страната и чужбина; - курсове на след-университетско ниво; - обучение на степен доктор. <p>Учителите могат самостоятелно да изберат програмата, която в най-голяма степен отговаря на потребностите им. В някои ситуации, обаче, образователните власти могат да насочват учителите към определени образователни програми. Такива случаи напоследък се случват доста често, тъй като финансираните от държавния бюджет национални обучителни програми бяха по определени теми, представляващи специален интерес:</p> <ul style="list-style-type: none"> - въвеждане в клас на новите учебни програми, основани на компетенциите; - разработване на училищни учебни програми и планове за избираемите предмети; - използването на нови методи и инструменти за оценяване на учениците; - стандартизиране на оценяването на учениците; - избирането на подходящи учебници;
--	--

- създаването на мулти-културна образователна среда (по линия на инициативата "Достъп до образование за хората в неравностойно положение");

- използването на ИКТ при преподаването на различни предмети (в рамките на програма Компютъризирана образователна система).

В наскоро издадена Заповед на министъра (4611/2005) относно методологията за акредитиране на програми за повишаване на квалификацията на учители в доуниверситетското образование са формулирани ясни изисквания за задължителното повишаване на квалификацията през пет години. Учителите могат да посещават различни категории обучителни програми: курсове с учебна програма, определена от Националния център за повишаване на квалификацията на учителите от доуниверситетското образование (CNFPIR), и курсове, които обучават по програма, предложена от различни доставчици на обучение за повишаване на квалификацията (но акредитирани от CNFPIR).

Всяка програма за повишаване на квалификацията се базира на обучителни модули. В зависимост от техния брой се предлагат три вида програми:

- краткосрочна програма – един модул;
- средносрочна програма – два модула;
- дългосрочна програма – три модула.

Модулите бяха ревизирани от същата министерска Заповед, която посочва основните области на повишаване на квалификацията:

Модул 1 – Планиране, организиране и оценяване на преподаването/ученето;

Модул 2 – Мениджмънт и комуникация;

Модул 3 – Обучение с помощта на компютър.

Всеки от тези три вида модули съдържа задължителни предмети и две категории избираеми предмети: единият се предлага от Националния център за повишаване квалификацията на учителите, а другият – от доставчиците на обучението.

Минималният стандарт за периодичното обучение за повишаване на квалификацията е 90 преносими кредита. Този минимален брой преносими кредити може да се получи за 5 години по следния начин: 45 преносими кредита от програми, съставени от CNFPIR (които също така включват теми, свързани с училищната реформа) и 45 преносими кредита от курсове, съставени по учебни програми, предложени от различни доставчици.

Петгодишният интервал, регламентиран от закона за периодичното обучение за повишаване на

	<p>квалификацията на учителите, може да бъде намален при следните ситуации:</p> <ul style="list-style-type: none"> - когато на ниво учебни програми настъпят съществени промени или когато се въвеждат нови методи и технологии на образование и оценяване; - за учители, назначени на ръководни, съветващи и контролни длъжности, ако не са преминали обучение в областта на образователния мениджмънт; - ако е по молба на административния съвет или Окръжния училищен инспекторат за учители с ниско ниво на познания и професионална компетентност; - по молба на самите учители, като е нужна препоръка на Учителския съвет. <p>Наскоро Министерството на образованието и науката предложи Закон за осигуряване на качеството. Този закон определя механизмите и процедурите за осигуряване на качество на образованието, както и отговорностите на образователните институции. Във всички до-университетски образователни звена и доставчици на обучение ще функционира Комисия за оценка и осигуряване на качеството. Контролът по качеството се осъществява от две агенции: Румънската агенция за осигуряване на качеството във висшето образование и Румънската агенция за осигуряване на качеството в до-университетското образование.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Международно сътрудничество в образованието и обучението на учители. <p>Документът "Стратегия за развитие на доуниверситетското образование 2001-2004. Предстоящи планове до 2010 г." (актуализиран през 2002 г.), разработен от Министерството на образованието и науката, определя насоките за засилване на европейската интеграция и международното сътрудничество. Основните моменти, заложи в този стратегически документ, са следните:</p> <ul style="list-style-type: none"> - участие на румънски институции и граждани в програми Сократ и Леонардо да Винчи; - обучение за повишаване на квалификацията на учителите в рамките на програми на Съвета на Европа; - двустранно и многостранно сътрудничество в областта на образованието и обучението; - сътрудничество в рамките на Пакта за стабилност на Югоизточна Европа. <p>Международното сътрудничество в областта на образованието, обучението и изследванията е регулирано и се осъществява на основата на нормативни документи, които официализират участието на Румъния в европейските програми</p>
--	---

	<p>(Сократ, Леонардо да Винчи, ФАР, Темпус, Младеж, Пакта за стабилност и др.), както и чрез двустранни споразумения между правителството на Румъния и други държави, ратификация на международни конвенции за взаимно признаване на дипломи и др.</p> <p>Трансграничното сътрудничество и мобилността на учители, макар и не обект на специална политика, се признават за важна част от професионалното развитие и се предвиждат конкретни мерки в това отношение:</p> <ul style="list-style-type: none"> - включване в Закона за педагогическия персонал на разпоредби за обучението в чужбина; - възможност за признаване и приравняване на обучението в чужбина като част от периодичното продължаващо образование (от Националния център за признаване и приравняване на дипломите); - въвеждане на ЕСТК за началната учителска подготовка и обучението за повишаване на квалификацията – регулирано със Заповед No 4796/2001 на Министерството и обявено за задължително с началото на 2005-2006 година, заедно с Дипломното приложение, като част от хармонизирането с Европа; - изпълнение на Копенхагенската декларация (2002) от Румъния.
--	---

ФИНЛАНДИЯ	
1. Правна уредба	<p>Конституция на Финландия – The Constitution Act of Finland, of 17 July 1919;</p> <p>Закон за народната просвета 628/1998 –The Basic Education Act (628/1998);</p> <p>Наредба 852/1998 - Decree (852/1998);</p> <p>Закон за финансирането на образованието и културата 328/2000 - the Act on the Financing of Educational and Cultural Provision (328/2000);</p> <p>Указ на квалификацията на преподавателския състав № 986/1998;</p> <p>Закон за политехниката № 564/2009;</p> <p>Указ за политехниката № 352/2003.</p>
2. Източници	<p>Павнонормативни актове:</p> <p>http://www.unhcr.org;</p> <p>http://www.finlex.fi;</p> <p>www.http://www.minedu.fi;</p> <p>ekorkeahaku.fi;</p> <p>http://www.oph.fi</p> <p>Фондове за стипендии:</p> <p>1. За студенти:</p> <p>http://www.hse.fi/EN/foundation/frontpage</p> <p>www.lsr.fi</p> <p>http://www.yjs.fi/index_eng.cfm</p> <p>www.kaute.net</p> <p>http://www.foundationweb.net/wallenberg/</p> <p>http://www.skr.fi/</p> <p>www.honkasensaatio.fi</p> <p>http://www.wihurinrahasto.fi</p> <p>2. За учители:</p> <p>http://ec.europa.eu/euraxess/</p> <p>http://www.aka.fi/eracareers</p> <p>http://www.aka.fi/eng</p> <p>http://www.skr.fi/english/grants.html</p> <p>http://www.fulbrightalumni.org/olc/pub/FBA/cpages/gfn/grants.jsp</p> <p>http://www.syl.fi/english/study</p> <p>http://www.nordforsk.org</p> <p>http://www.kela.fi</p>
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	<p>Според Конституцията на Финландия всеки гражданин има право на безплатно основно образование. Местните власти са длъжни да осигурят за децата в училищна възраст, живеещи в съответната област, безплатно основно образование. Издаваните сертификати от държавните училища по степен и тежест са еднакви с издаваните сертификати от частните организации.</p> <p>Правото на създаване на частни училища и други частни образователни институции, както и организацията относно</p>

	<p>преподаването в тях, се определят с акт на парламента. Във Финландия частните училища функционират при същите условия, при които функционират и държавните.</p> <p>Местната власт организира услугите, посочени в Закона за народната просвета, самостоятелно или в сътрудничество с други местни органи, или при получаване на услугите от основен доставчик на обучение, т.е. от държавен или частен доставчик на услуги. За тези цели местни органи могат да създават общински консорциуми.</p> <p>Правителството може да разреши регистрираното на сдружение или фондация за предоставянето на Образователни услуги. Такова разрешение се обуславя от специфична образователна или културна необходимост за предоставянето и сключването на споразумение между доставчика на образователни услуги на местната власт, в чийто район се предоставят тези услуги, при това за особени цели - образование на чужд език, специални образователни потребности, различни от тези на децата в задължителна училищна възраст, на базата на регионални или национални образователни и културни нужди.</p> <p>Формата на обучение и други необходими условия, свързани с предоставянето на образователни услуги, както и промените в разрешението за предоставянето им се решават от Министерството на образованието.</p> <p>Правителството може да отмени разрешение за предоставянето на образователни услуги, ако те не отговарят на условията в разрешението и не съответстват на изискванията, определени в Закона за народната просвета, Устава или др. подзаконовни нормативни актове.</p> <p>Доставчиците на образователни услуги са отговорни за качеството на предоставяната от тях услуга. Местната власт е отговорна и гарантира, че услугите, придобити от нея, са в съответствие със Закона за народната просвета.</p> <p>Според чл.31, ал.3 от Закона за народната просвета се въвеждат такси за ученици на обучение в чужбина и за образование, предоставено от доставчик за частни услуги - организации или фондации, на език, различен от този, посочен в чл. 10, ал.1, въз основа на специални образователни мисии, определени от компетентните министерства.</p>
<p>4. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище</p>	<p>Финансирането на образованието се осъществява като част от задължителната система за трансфер на средства от правителството към местните власти. Всяко частно училище задължително трябва да сключи договор с местната власт, с изключение на случаите, когато се счита, че образованието служи за удовлетворяването на националните нужди от образование – тогава сключването на договор с местна власт не е необходимо. Законът за народната просвета урежда основното образование, независимо от неговия доставчик. Частните институции работят директно с местните власти</p>

	<p>относно финансирането им.</p> <p>Размерът на задължителния трансфер от държавата (в евро на ученик) се изчислява в зависимост от единичната цена, определена предварително за всяка година от Министерството на образование. Финансирането се изчислява на базата на броя на студентите (ученици), установен чрез статистически данни и изчисления разход за един ученик.</p> <p>Съществуват различни фактори, които влияят върху цените на услугите, и се вземат предвид при изчисляване на разходите за единица продукт на доставчиците на образователни услуги.</p> <p>Размерът на задължителния трансфер от държавата се влияе от размера на специални образователни потребности, както и от броя на учениците – имигранти.</p> <p>Задължителният трансфер от държавата обхваща 42% от разходите, изчислени за единица продукт; като останалите 58% остават в общината. Критериите за финансиране обикновено са еднакви, независимо от собствеността. Държавата изплаща субсидии за образование на доставчиците, които са отговорни за практическото им прилагане. Според Закон (629/1998) общината, съвместно с регистрирано сдружение или фондация може да получи лиценз да осигуряват образователни услуги в областта на средното образование. Лицензът може да се предоставя също за обучение, организирано извън Финландия.</p> <p>Доставчиците на образователни услуги са предимно общини и асоциации на общините. По-голямата част от институциите за професионално образование се поддържат от местните власти, съвместно от общинските власти и държавата. 39.5% се поддържат от частни организации, но само 20% от учениците учат в институции, поддържани от частни организации.</p> <p>Във Финландия съществуват 3 300 училища, 59 от които са частни.</p> <p>Частните професионални институции, работещи в сферата на професионалното образование и обучение, се регулират от Министерството на образованието, получават държавни субсидии и имат право да връчват официално удостоверения за квалификация.</p> <p>Във Финландия съществуват и частни образователни институции, които нямат право да издават удостоверения за квалификация, това са учебни заведения в сектора на услугите, които не получават публични средства, независимо от факта, че тяхната дейност се контролира от местната власт в лицето на общините.</p>
<p>5. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от</p>	

учениците в частните училища	
6. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	<p>CIMO - стипендии за преподаватели, както и за административния персонал в институциите за висше образование в чужбина.</p> <p>Продължителността на експертни посещения и на изследователския период варират от няколко седмици до няколко месеца, в зависимост от стипендиантска програма:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Съвместна инициатива на Европейската комисия и страните-участнички в Рамковата програма на ЕС за научни изследвания- EURAXESS, предлага актуална информация за свободните работни места, възможности за финансиране и стипендии за цяла Европа; • Финландската академия; • Финландска културна фондация; • "Фулбрайт" Грант информационен център; • Националният съюз на финландски студенти, SYL NordForsk ; <p>Професионалната подготовка на учителите е предназначена за учители, които работят или възнамеряват да работят в институциите по политехниката и в професионалните образователни организации. Обучението предлага обща педагогическа квалификация за преподаване на всички образователни нива.</p> <p>Професионалната подготовка на учители се осъществява в:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Хелзинки: в Хелия – училище за професионално подготовката на учителите; • Професионален колеж на учителите. <p>Финансиране на квалификацията на преподавателите</p> <p>Задължителният трансфер от държавата се изчислява за покриване на 42% от оперативните разходи, дължими на доставчика на образователни услуги.</p> <p>От 2002 г. насам е представена система на базирано финансиране на професионалното образование, заедно със системата на задължителния държавен трансфер. Идеята, обвързана с постигнатите резултати при финансиране, е да се насърчи професионалното образование за заетост и допълнителни възможности за обучение на студентите, както и увеличаване на процента на квалификациите, т.е. намаляване на броя на отпадналите.</p>
7. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	<p>Обучението на учителите варира в зависимост от степента и вида на образованието или институцията, в която те искат да се квалифицират.</p> <p>Като цяло учителите завършват степен "магистър", специалност педагогика за учители в сферата на основното образование.</p> <p>Учителите в областта на професионалното образование и обучение, от своя страна придобиват педагогически познания след първата завършена степен в съответната професионална</p>

	<p>област.</p> <p>Учители в областта на образованието, предназначено за хора със специфични потребности, специализират след като завършат обучението си за учители.</p>
8. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	
9. Прием на задължителна бройка ученици без такса в частните училища при държавно субсидиране	

ФРАНЦИЯ																															
1. Правна уредба	<ul style="list-style-type: none"> Декларация за правата на човека и гражданина - 26 август 1789 г. (Déclaration des droits de l'homme et du citoyen-Août 26, 1789); Code de l'éducation – Образователен кодекс. 																														
2. Източници	www.easydroit.fr www.legifrance.com www.education.gouv.fr																														
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)																															
4. Приложимост на принципа „Финансирането следва ученика относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик	<p>През 2006 г. разходите за образование, финансирани от държавата (Министерство на образованието, други министерства, местни власти) са 59.4%. Семействата и бизнеса също са участници във финансирането на образованието. Общо разходи за образование (включително обучението и свързаните с него дейности, като администрация, столова, училищен транспорт, учебници и др.) към 2006 г. възлизат на 121 000 000 000 евро, което представлява 6.8% от brutния вътрешен продукт.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Участие в общите разходи за образование през 2006 г. (в милиони евро)</th> <th>Процент на участие в общите разходи за образование през 2006 г.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Министерството на националното образование, висшето образование и научните изследвания</td> <td>65 911</td> <td>54,4%</td> </tr> <tr> <td>Други отдели</td> <td>6 055</td> <td>5,0%</td> </tr> <tr> <td>Други юрисдикции</td> <td>889</td> <td>0,7%</td> </tr> <tr> <td>Местните власти</td> <td>27 208</td> <td>22,4%</td> </tr> <tr> <td>Фирми</td> <td>7 695</td> <td>6,4%</td> </tr> <tr> <td>Семейства</td> <td>13 494</td> <td>11,1%</td> </tr> </tbody> </table> <table border="1"> <thead> <tr> <th>РАЗХОДИ</th> <th>Процент от общите разходи</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Обществено образование първа степен</td> <td>22,8%</td> </tr> <tr> <td>Обществено образование втора степен</td> <td>35,6%</td> </tr> <tr> <td>Висше обществено образование</td> <td>12,9%</td> </tr> </tbody> </table>			Участие в общите разходи за образование през 2006 г. (в милиони евро)	Процент на участие в общите разходи за образование през 2006 г.	Министерството на националното образование, висшето образование и научните изследвания	65 911	54,4%	Други отдели	6 055	5,0%	Други юрисдикции	889	0,7%	Местните власти	27 208	22,4%	Фирми	7 695	6,4%	Семейства	13 494	11,1%	РАЗХОДИ	Процент от общите разходи	Обществено образование първа степен	22,8%	Обществено образование втора степен	35,6%	Висше обществено образование	12,9%
	Участие в общите разходи за образование през 2006 г. (в милиони евро)	Процент на участие в общите разходи за образование през 2006 г.																													
Министерството на националното образование, висшето образование и научните изследвания	65 911	54,4%																													
Други отдели	6 055	5,0%																													
Други юрисдикции	889	0,7%																													
Местните власти	27 208	22,4%																													
Фирми	7 695	6,4%																													
Семейства	13 494	11,1%																													
РАЗХОДИ	Процент от общите разходи																														
Обществено образование първа степен	22,8%																														
Обществено образование втора степен	35,6%																														
Висше обществено образование	12,9%																														

	Частно образование	13,8%
	Административни разходи	5,3%
	<p>Международни сравнения:</p> <p>Франция изразходва голяма част от БВП за образование, в сравнение с повечето страни от Организацията за икономическо сътрудничество и развитие.</p> <p>Въпреки това, делът на публичните разходи за образование в публичните сектори е по-малък от средната за страните от Организацията за сътрудничество и развитие.</p>	
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	<p>Има 3 вида договорни отношения между държавата и частните училища: договор за съдружие с държавата; прост договор и без официални договорни взаимоотношения.</p> <p>I. договор за съдружие с държавата:</p> <p>1. Учрежденията, които са сключили "договор за съдружие" са подчинени на правилата и учебните програми на публичното образование. Сключването на самия договор предполага, че те отговарят на единен критерий за частните училища. Учителите биват държавни служители (учители, които са преподавали в публични училища), или учители на трудов договор. Учителите на трудов договор трябва да притежават същата квалификация, както колегите им от държавните училища и биват наемани чрез конкурси. Заплатата им се изплаща от държавата и се изчислява по същите критерии, както на публичните учители. За сметка на това, пенсиите им зависят от общия режим и фондовете за допълнително пенсионно осигуряване, което предизвиква разлика както в нетната печалба, така и в пенсионните им права (пенсиите им обикновено са много по-ниски).</p> <p>2. За частните училища, подписали договор за съдружие, държавата поема еднакви задължения както за тях, така и за обществените училища. Тези задължения са определени с наредба на Министерството на Образованието от 15 окт. 2009 г. за един студент. Разликата от предходното постановление, е че държавата възлага отговорност и на местните власти:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. за общините – детските градини и началните училища 2. за окръзите – колежаите(форма средни учебни заведения) 3. за областите – гимназиите(други средни учебни заведения) <p>Контролът към училищата сключили договор за съдружие е стриктен: той се отнася до спазването на учебните програми и учебните часове, както и пълното</p>	

	<p>зачитане на правата на учениците. Учителите също са предмет на оценяване. Частните училища сключили договор, също така са обект на финансов и административен контрол</p> <p>II. Прост договор.</p> <p>1. По-малко обвързващ е „Простия договор” – при него частта на държавните субсидии е по-малка и за това, за разлика от горния договор, държавата не фиксира максималните ученически вноски.</p> <p>Училищата сключили „прост договор”, поради минималния контрол упражняван от държавата могат да са само начални (от 1ви до 5ти клас.</p> <p>2. Простия договор за началните или специализирани училища - класовете трябва да са функционирали от най-малко 5 години, а помещенията трябва да отговарят на санитарните изисквания. Частните училища сключили „прост договор”, трябва да преподават основните учебни дисциплини, установени в програмите за народната просвета.</p> <p>3. Частните училища сключили "обикновен договор", са под образователния и финансов контрол на държавата. Преподавателите в тези училища, са служители от частния сектор, които имат трудов договор с частното училище, но въпреки това заплатата им се заплаща от държавата.</p> <p>III. Без официални договорни взаимоотношения с държавата.</p> <p>1. Те не са предмет на същите задължения като предходните. Едно училище се нарича „hors contrat”, когато става на въпрос за частно училище, което няма правни отношения (договор) с държавата и не е част от общото законодателство. Малкото такива училища съществуващи във Франция, са учредени с цел прилагане на новаторски методи за преподаване, но повечето от тях са религиозни (мюсюлмански, католически, протестантни, еврейски и т.н.), а някои дори са държани от фундаменталисти.</p>
<p>6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища</p>	<p>Тъй като се изучават същите предмети като в обществените училища, учениците от частните училища, сключили договор с държавата, имат право да получават държавни стипендии.</p> <p>Националните стипендии за втора степен на средното образование се дават независимо от националността на ученика, когато семейството живее във Франция.</p> <p>Националните стипендии за учащите в колежи са предназначени за насърчаване на обучението на студентите, записани в следните институции:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. обществените колежи; 2. частни колежи, подписали договор с държавата.

	В частния сектор, стипендията за колежи се заплаща от училищния инспектор и директорът на департамента за национално образование на семейството или на лицето, което се грижи за ученика.
7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	<p>Договорът за съдружие с държавата.</p> <p>Учителите в тези училища се назначават с конкурси, по същия начин, както учителите в публичния сектор. Още от 1995 г., преподавателите в колежи и частни гимназии, сключили договор се обучават в IUFM и се назначават чрез конкурс, и полагане на изпит CAFEP.</p> <p>Прост договор</p> <p>Учителите се назначават от частното училище и са работници в частния сектор, но се заплащат от държавата.</p> <p>При училища hors contract, учителите нямат право на финансиране на квалификацията им от страна на държавата</p>
8. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	

ХОЛАНДИЯ	
1. Правна уредба	Конституция на Холандия (Nederland Grondwet)
2. Източници	www.minbzk.nl privateschool.about.com
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	С Конституцията на Кралство Холандия е гарантирано правото на откриване на частни училища и организиране на обучение.
4. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	Училищната система в Холандия дава на родителите голяма свобода на избор. Държавните и частните училища са финансирани от правителството в еднаква степен и повечето родители могат да избират от няколко училища в близост до дома им.
5. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	
6. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	Учителите трябва да имат същото образование и да получават същото заплащане, както и учителите в държавните училища. Ето защо се осигурява възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите.
7. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	
8. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	Всички видове училища в Холандия (държавни, специализирани и частни) са под юрисдикцията на Инспекцията по образованието и поради тази причина могат да бъдат принудени да въведат промени в образователната си политика или в противен случай рискуват да бъдат затворени.
9. Възможност за частните училища, които получават субсидии от държавата да приемат като бонус за това бройка ученици без такса.	

ШВЕЙЦАРИЯ – НЕМСКА ОБЛАСТ

1. Правна уредба	Конституция (Switzerland Constitution).
2. Източници	www.swrvtat.unibe.ch www.swiss-schools.ch
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	Образователната система в Швейцария е много по-различна, защото Конституцията на Швейцария възлага правомощията върху областните училищни системи.
4. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	Частните училища в Швейцария са част от Федерацията на швейцарските частни училища. Последната отговаря изцяло за тяхното финансиране и те не получават никакви държавни субсидии.
5. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	
6. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	
7. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	
8. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	
9. Възможност за частните училища, които получават субсидии от държавата да приемат като бонус за това бройка ученици без такса.	

ШВЕЙЦАРИЯ – ФРЕНСКА ОБЛАСТ

1. Правна уредба	Конституция на Конфедерация Швейцария (Constitution de la Confédération suisse); Закон за образованието, 2006 (Loi sur l'éducation, 2006); Закон за грижа за децата, 2007 (Loi sur les soins pour les enfants, 2007); Регламент за образованието, 2006 (Règlement sur l'éducation, 2006).
2. Източници	www.vd.ch www.admin.ch www.ch.ch
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика“ относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик	Широко разпространена практика са държавните "образователни ваучери", които дават възможност на родителите да избират свободно в какъв тип училище да се обучават децата им. Те могат да избират между държавните и т. нар. "независими училища", които с въвеждането на ваучерите получават значителен подем в своето развитие. "Образователните ваучери" се предоставят на всеки ученик за една учебна година. От 1992 г. в Швейцария е въведена универсална ваучерна система, която предоставя възможност на родителите за избор за записване децата в публично или частно училище. По този начин данъците, които работещите плащат за образование всяка година, не се губят, ако изберат частно училище. Основният мотив на родителите при избора на вида училище е качеството на образованието и предоставяните допълнителни услуги.

<p>5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище</p>	<p>Деца, които се обучават в частни училища, получават държавна /кантонална/ субсидия, само, ако родителите им имат постоянно местожителство в съответната община.</p> <p>Регламентът за образование, който изменя Закона за образованието и обучението на всички нива, предвижда:</p> <ul style="list-style-type: none"> - отчет за компетентната служба, която събира такси за планиране и управление на образованието и обучението в частните училища; - събиране на необходимите данни за управлението на частните училища. Правителството може да възложи тази задача на регионалните инспекторати по образование или на кантоналните инспекторати; - оценка за осигуряване на качеството и развитието на учебния процес в съответното училище; - одит за осигуряване на качество и развитие на отделните училища по време на образователния процес; - формиране на периодична вътрешна и външна оценка. <p>Външни оценки и оценки на системата се осъществяват чрез сътрудничество с други кантони и специализирани органи.</p> <p>Вътрешното оценяване, съответно вътрешната оценка, се използва за проверка на качеството на училищата от вътрешната страна /успеваемост на учениците и проверка на документацията на съответното частно училище/. За вътрешното оценяване в началните училища са отговорни директорите. Те са задължени да изготвят доклад и да го предоставят на компетентния орган.</p> <p>Външно оценяване - включва външната оценка, която е систематичен сбор от оценката за качеството на училището и оценка от инспектората /външни посещения/.</p> <p>Частните училища – основни и средни училища – получават оценка за тяхната дейност от кантона.</p> <p>Частните училища трябва да отговарят на стандартите за качество, определени от закона на съответния кантон.</p> <p>Частните училища трябва да дадат гаранции, че учениците и студентите се обучават от професионалисти с нужната квалификация.</p> <p>Частните образователни институции са под държавен надзор. Държавата има право да спонсорира частните училища, след като получи докладите на инспектората и на директора от частните училища.</p> <p>Ако съответният държавен компетентен орган /МОН/</p>
---	---

прецени, че има сериозни пропуски в дейността на училището, издава предписание, отказ за регистрация или държавно финансиране.

Частните ученици имат право на безплатно обучение в рамките на задължителната образователна подготовка в съответното частно училище. За допълнителните предмети, които изучават, се доплащат от родителите.

Общината поддържа училищната библиотека. Общината се освобождава от задължението за запазване на собствената си училищната библиотека, но участва в оперативните разходи на Кантоналната библиотека и на библиотеките на частните училища.

- eduQua е специален сертификат - главната гаранция за акредитационен сертификат за качество на частните училища и академии в Швейцария, които са признати от Конфедерация Швейцария, кантоналните министри на образованието и Комисия за акредитационни услуги. Решението за присъждане на eduQua се взема след разглеждане на самостоятелно проучване, проведено от Инспектората по образование. Инспекторите са задължени лично да направят качествен преглед и оценка на институцията и да предлагат нови програми и стратегии, за усъвършенстване на учебната дейност в частните училища.

Инспекторите проверяват:

- акредитацията на училището;
- квалификацията на служителите;
- ефективността на образованието;
- постигнатите резултати и развитие на частната институция;

е предназначена за: субсидиране от държавата на учебни заведения (частни и обществени училища).

Финансирането се извършва на базата на броя ученици. Заплати и други разходи, свързани с училищата, се извършват по следния ред:

- разходите за заплати и свързаните с тях разходи за преподавателския състав на свободните обществени училища са за сметка на общините и държавата, в съответствие с разпоредбите за обществените училища;
- разходи за частните училища и финансирането им се осъществява на базата на броя ученици в съответното училище.

Насърчаването за обучение и грижи за децата е отговорност на общината. Тя осигурява за нуждите на определен брой деца субсидии под формата на такси. Областният кантон подкрепя грижи за децата, като плаща половината от цената на таксата, а останалата

	<p>част от вноската се поема от държавата.</p>
<p>6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища</p>	<p>Федерацията може да направи финансови вноски за разходите на Кантон за стипендии и други помощи за обучение.</p> <p>Федерацията може да се възползва от собствени мерки за насърчаване на образованието.</p> <p>Държавата отпуска няколко стипендии под формата на намаляване до 50% на годишната сума за такса за ученици, които покажат изключителен успех, силна социална ангажираност и високи постижения в областта на спорт, музика, изкуство, култура.</p> <p>Сдружението на швейцарските частни училища дава възможност за получаване на еднократна стипендия за ученици, започнали вече своето обучение. Финансовата помощ е в размер от 1000 до 3000 шв. фр. и се изплаща на училището, което заверява с нея сметката на ученика.</p>
<p>7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища</p>	<p>SFAL-SVEB е програма за обучение на възрастни, в това число и на учители. В състава на SFAL са включени частните и държавните училища, заедно със своите служители. Финансирането се осъществява от държавата, независимо от статута на учителите.</p>
<p>8. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране</p>	
<p>9. Други обществени отношения</p>	<p>Освобождават се от данъци юридически лица, които</p>

ШВЕЦИЯ	
1. Правна уредба	Конституцията на Кралство Швеция /Konstitution Konungariket Sverige /; Закон за образованието /Utbildning lag 1998 /.
2. Източници	www.sweden.gov.se
3. Наличие на конституционно установена норма относно равнопоставеността на учениците в различните видове училища (държавни, общински, частни)	
4. Приложимост на принципа „финансирането следва ученика“ относно единния държавен стандарт за издръжка на един ученик	<ul style="list-style-type: none"> • успешно се прилага ваучерната система; • характерен е принципът "финансирането следва ученика"; • издръжката която държавата отпуска за ученик в частно училище е равна на тази, която се отпуска за ученик в държавно училище.
5. Корелация между държавното финансиране и рейтинга (атестацията) на съответното частно училище	След получаване мнението на общинския съвет, Училищният инспекторат предоставя на училищата правото да получава средства, чрез ваучерната система. Основният критерии е училищните програми да съответстват на националната училищна програма. Общините не са длъжни да предоставят безвъзмездни средства за дейности над 15 часа седмично или 525 часа за година.
6. Наличие на възможност за получаване на държавна стипендия за отличен успех от учениците в частните училища	
7. Възможност за финансиране от държавата на квалификацията на учителите от частните училища	
8. Възможност за кариерно развитие на учителите от частните училища при държавно финансиране	
9. Други обществени отношения между държавата и частните училища, свързани с дейността им (административни, данъчни, кредитни, осигурителни, други)	При отказ от финансиране частните училища могат да подадат жалба до административния съд.
10. Важна информация	

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министерство на образованието,
младежта и науката

№.....

..... 2010 г.

**ДО МИНИСТЪРА
НА ОБРАЗОВАНИЕТО,
МЛАДЕЖТА И НАУКАТА**

ДОКЛАД

от Мариета Петлешкова

**председател на работна група за обсъждане и предложение на текстове за
частното образование в проекта на нов закон за образованието в Р България**

Относно:

*Предложение на работната група по подготовката на
текстове за проекта на нов закон за образованието в
Република България*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Във връзка с Ваша Заповед № РД 09-81/19.01.2010 г., относно работна група за обсъждане и предложение на текстове за частното образование в проекта на нов закон за образованието, Ви уведомявам следното:

Работната група проведе заседание на 18.01.2010 г. в присъствието на г-жа Милка Коджабашиева – заместник-министър и г-н Красимир Вълчев, главен секретар. На заседанието се обсъдиха въпроси, поставени на вниманието на Министерството на

образованието, младежта и науката и свързани с уреждане статута на частните детски градини и училища от Българската асоциация на частните училища и инициативен родителски комитет. На това заседание се определи начина на работа на работната група – да се обсъждат последователно предложените текстове, да се предлагат нови, да се допълват и където не се стига до консенсус да се предлагат двата варианта.

На 27.01.2010 г. работната група проведе заседание, на което се обсъдиха текстове, относно статута на частното училище като правен субект, нормативно обезпечаване на наследяването на частното училище, функциите на директора на частното училище и въпроса за въвеждане на принципа „Парите следват ученика“ и в частното училище. В протокола от заседанието са изведени въпросите, по които е постигнато консенсусно становище, изведени са и два варианта на текст, там където не е постигнато споразумение. На заседанието бе воден Протокол, който е подписан с особено мнение от представителите на частното образование и е съпътстван с писмено мотивирано становище по особеното мнение вх. № 1101-6/12.02.2010 г. в МОМН, в което се представят настоятелно предложения за уреждане на така важните въпроси на частното образование в България.

На заседание на работната група от 18.02.2010 г. бе предложено да се представят текстовете от документите, съпътстващи настоящия доклад.

Проведените обсъждания и разговори могат да се обобщят в следните текстове:

I. Начин на създаване на частни детски градини и частни училища

(1) Частните детски градини и училища се откриват по искане на български физически или юридически лица, „наричани по – нататък учредители”

(2) Лицата по ал. 1 представят в МОМН проект, който съдържа:

1. Заявление до министъра на образованието, младежта и науката;
2. документи, съдържащи данни за кандидата;
3. проект на учебна програма за предучилищно възпитание и подготовка или учебен план, разработен съобразно държавните образователни стандарти;
4. Документи за материално-техническа база - В предложените документи от БАЧУ не са предвидени документи, без които не може да се кандидатства за откриване на частни училища. Ще бъдат допълнени съгласно чл. 9 от Наредба № 7/25.06.2001 г.
5. Предложения за директора и учителския състав.
6. Проект на договор за обучение между детската градина/училището и родителя (настойника).
7. Документи за осигурено медицинско обслужване на децата и учениците

8. Учредителен акт, който включва:

- вид, наименование и седалище;
- предмет на дейност;
- име(наименование) на учредителя;
- имущество, предоставено от учредителите за осигуряване на учебната и възпитателната дейност и начин на финансиране;
- управление и начин на представителство;
- права и задължения на учредителите;
- отговорност на учредителите;
- начин на разпределение на училищното имущество при настъпване на обстоятелството - смърт на физическото лице – учредител;

- Учредителният акт на юридическото лице да бъде вписан в регистъра на училищата, в който да бъде вписвана всяка от промените в обстоятелствата по регистрация. Регистърът е публичен, с оглед сигурността в отношенията с трети лица.

(3) Документите се внасят в МОМН целогодишно. Подадените до 31 октомври документи се разглеждат за откриване или преобразуване за следващата учебна година;

(4) Министърът на образованието, младежта и науката взема решение по представения проект, като

1. издава заповед за откриване или преобразуване на детската градина или училището.
2. отказва откриване или преобразуване
3. отказът може да се обжалва по реда на Административно-процесуалния кодекс.

(5) Частната детска градина/училище добива статут на юридическо лице от датата на обнародване на заповедта на министъра в „Държавен вестник“.

(6) Учредителите по (1) носят отговорност за управленското, финансовото и кадровото осигуряване на откритата по тяхно искане частна детска градина или училище.

II. Наследяване на частното училище/детска градина в случаите на смърт на физическото лице, собственик на детската градина или училището.

(1) В случаите на смърт на физическото лице, когато то е единствен учредител, съпругът и/или наследниците по права линия в двумесечен срок от настъпването на посочените обстоятелства представят в МОМН заявление за продължаване на дейността на училището/детската градина и удостоверение за наследници.

(2) В случаите, когато починалото физическо лице не е единствен учредител, дейността на детската градина/училището се продължава при заявено писмено желание от

останалите учредители и от съпруга и/или наследниците по права линия на починалия учредител, освен ако не е предвидено друго в учредителния акт.

(3) В случаите, когато лицата по предходните алинеи не са подали заявление за продължаване на дейността на училището/детската градина или са направили отказ за продължаването ѝ, в едномесечен срок след изтичане на срока по (1), трети лица могат да внесат в МОМН заявление за продължаване на дейността заедно с документите, определени в този закон.

(4) При липса на заявено желание/отказ на лицата по (1), 2), (3) за продължаване на дейността, детската градина/училището се закрива с акт на министъра на образованието, младежта и науката, който се обнародва в „Държавен вестник“.

(5) Актът по (4) може да се обжалва по реда на Административно-процесуалния кодекс.

(6) Учениците от закритото по (4) частно училище продължават обучението си в други училища при условия и по ред, определени в акт на министъра за закриването.

III. Директор на частната детска градина/училище:

(1) Длъжността директор на частното училище/детска градина се заема по реда на КТ с трудов договор, сключен с учредителите на ДГ/ЧУ. Директорът може да е физическо лице, получило разрешение за откриване, ако отговаря на изискванията за заемане на длъжността, определени с този закон.

(2) Директорът на частното училище/детската градина организира и ръководи дейността съобразно нормативните актове и съгласно делегираните му правомощия от учредителите, нотариално заверени.

IV. Финансиране на частните детски градини и училища. По финансирането не се стигна до консенсус и предлагаме и двата варианта:

Финансиране – „Парите следват ученика” - първи вариант

(предложение на представителите на частните училища)

(1) Учениците в частните училища получават пълния размер на издръжката съгласно ЕРС.

(2) Таксите в частните училища се намаляват с размера на държавната такса за издръжка.

(3) Дейностите и услугите, предлагани от частните училища извън задължителния образователен минимум, се заплащат в размер, определен от съответното училище и договорен с родителите.

(4) Учениците в частните училища имат право да получават стипендии за отличен успех.

(5) Учителите в частните училища, които отговорят на изискванията за заемане на длъжност съгласно модул „Кариерно развитие”, получават определеното допълнително възнаграждение, финансирано от държавния бюджет.

Финансиране – втори вариант

(предложение от МОМН)

- Учениците от частните училища получават % от ЕРС за издръжка на ученик, при предоставяне на възможността на определен процент от общия брой ученици в частното училище да получат образователна услуга без да заплащат регламентираната такса на частното училище.

- Предоставяне на ЕРС за издръжка на ученик при създаване на условия за ограничаване размера на таксите за образователна услуга в частните училища и детски градини.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Във връзка с горепосоченото, предлагам доклада и съпътстващите го документи да се представят на работната група по проекта на закон за образованието в Р България.

Моля за Вашето разпореждане.

Приложение:

1. Предложения на БАЧУ вх. № 1101-6/ 28.01.2010 г.;
2. Обръщение от инициативен родителски комитет с вх. № 18.29/18.01.2010 г.
3. Становище от инициативен родителски комитет с вх. № 18-0072/28.01.2010 г.
4. Протокол от заседание на работната група назначена със Заповед № РД 09-81/19.01.2010 г.
5. Особено мнение по протокола от 28.01.2010 г. и решенията му от представителите на БАЧУ с вх. № 1101-6/12.02.2010 г.
6. Особено мнение от инициативен родителски комитет с вх. № 18-132/12.02.2010 г.

С уважение,

МАРИЕТА ПЕТЛЕШКОВА

председател на работната група

Съгласувал:

Милка Коджабашиева – заместник-министър.....

Красимир Вълчев- главен секретар.....

Мукаддес Налбант, началник-отдел в дирекция ККСО.....

Изготвил: Ренета Димитрова, гл. експерт, дирекция ККСО.....

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ЧАСТНИТЕ УЧИЛИЩА

гр. София, ул. "Христо Белчев" 21, ет. 1, ст. 104, тел. 980 62 25, 088 8779 425
e-mail: bachu@dir.bg; Web: <http://bachu.dir.bg>

Изх. №01/06.01.2010г.

До
Доц. д-р Сергей Игнатов
Министър на образованието,
младежта и науката

ИНФОРМАЦИЯ ЗА СЪСТОЯНИЕТО И ПРОБЛЕМИТЕ НА ЧАСТНИТЕ УЧИЛИЩА В Р БЪЛГАРИЯ

СЪСТОЯНИЕ

Частните училища у нас стартираха като **нова образователна реалност** през 1992 г. след приемането на Конституцията на Р България и Закона за народната просвета. В резултат от динамичното им развитие днес те са **реален сектор** в системата на средното образование с доказани постижения, най-важното от които е **качеството на образованието**.

В този сектор работят:

- **частни детски градини** – 42; 1670 деца; 954 учители
- **частни училища** – 164 (от 1 до 12 клас) ; 7400 ученици; 1475 учители
- **частни професионални колежи** (след средно образование) – 49; 1800 колежани

Частните училища се развиват динамично и успешно през годините, въпреки липсата на подкрепа и грижа от страна на държавата. Още в самото начало на своето създаване те инициираха много **важни иновации** в организацията и съдържанието на училищното образование, като: ранно чуждоезиково обучение; използване на компютрите в учебния процес; целодневна организация на обучението; транспорт; въвеждане на училищни униформи; прилагане на конкурсно начало при подбора на учителите; диференцирано заплащане на труда на учителите и др. Създадените в частните училища добри практики до голяма степен са пример и стимул за въвеждането им в държавните и общинските училища.

ПРОБЛЕМИ

Досегашната практика все повече подчертава необходимостта от адекватна държавна политика в този сектор. Крайно необходимо е **ново регулиране на обществените отношения в частния сектор на училищното образование** по следните причини:

1. Законът за народната просвета (1991г.) определя само най-общата рамка за развитието на частния училищен сектор. В него по разбираеми причини не са уредени много въпроси, което създава съществени празноти в нормативната уредба. През изминалите 18 години не бяха извършени никакви изменения и допълнения в ЗНП по отношение на частните училища въпреки очевидната необходимост от такива.
2. В Националната програма за развитие на училищното образование и предучилищната подготовка (2006-2015г.) в раздел XI е записан срок за въвеждане на принципа "Парите следват ученика" и в частните училища **"не по-рано от 2009г."** Въпреки

това, в началото на 2010г. е факт, че не са предприети никакви конкретни мерки за изпълнението на това решение, прието от Народното събрание.

3. Остарялата законова и подзаконова уредба възпрепятства успешното развитие и пълното разгръщане на потенциала на частните училища.
4. Република България изостава значително от останалите страни-членки на ЕС по отношение на държавната политика спрямо частните училища.

Въз основа на изложеното дотук Българската асоциация на частните училища, като коректен и конструктивен социален партньор на МОМН, прави следните **ПРЕДЛОЖЕНИЯ**:

1. В новия закон за училищното образование да бъде **изчерпателно уредена материята на частните училища**. Считаме, че Р България следва да въведе спрямо частните училища нормите на основополагащи международни документи относно правата на децата и гражданите на ЕС, като: **Конвенция за борба с дискриминацията в областта на образованието** – чл.1 т.1; чл.3т.В; т.Г; **Всеобщата декларация за правата на човека** – чл.2; **Конвенцията за правата на детето** – чл. 2 т.1; **Конституцията на Р България** – чл.6 ал.2; чл. 53; **Закон за народната просвета** – чл. 7, чл.9 ал.1, чл.10. Това е много важно предвид на обстоятелството, че с влизане в сила на Лисабонския договор от 1 декември 2009г., **Всеобщата декларация за правата на човека** става неразделна част от ангажиментите на Р България като на член на ЕС.

Въпросите, които задължително следва да се уредят в новия закон, се отнасят до: начин на учредяване; ред и условия за откриване и закриване на частното училище; ясно разписани отговорности на учредителя и на директора на частното училище; наследяването на частното училище в случай на смърт на физическото лице- учредител; уреждане на принципа “парите следват ученика”.

2. Необходимо е също така да бъде взето предвид решение на Комисията за защита от дискриминация (№234/18.11.2008г.), с което се препоръчва на министъра на образованието и науката да предложи промени в нормативни актове с оглед **равното третиране на учениците в държавните, общинските и частните училища при и по повод упражняване правото им на образование, включително и по отношение финансовото осигуряване на дейностите по това право.**

3. Предлагаме на МОМН в новия закон да не се записва рестриктивният текст на сегашния член 11, ал.1 от ЗНП : “...и не са на бюджетна издръжка”. Така ще паднат ограниченията, които възпрепятстват учениците в частните училища да получават от държавния бюджет издръжка по единния държавен стандарт. Частните училища наред с общинските и държавните **осигуряват задължително училищно обучение** и изпълняват **стриктно държавните образователни изисквания**. Родителите на учениците в частните училища са данъкоплатци и като граждани дават своя принос за формиране на бюджетните средства за образование.

Европейското законодателство и практики по отношение на частните училища се основават на ясно изразена държавна политика към тези училища, която включва и пряко финансиране от държавния бюджет. Примери по страни за издръжката от държавния бюджет, която получават учениците от частните училища: **Финландия, Швеция и Холандия- 100%, Дания – 90 %, Германия, Норвегия и Испания – 85 %, Унгария – 80 %, Чехия, Полша и Словакия – 70%.**

4. **Актуализиране** на Националната програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка (2006-2015г.), в която по-ясно и в конкретно определен срок да се уреди въпросът за прилагане на принципа за финансиране “Парите следват ученика” и върху частните училища. Този срок трябва да бъде определен от началото на **2011 г.** С това ще бъде дадено начало на процеса

на еднаквото третиране на всички ученици в Република България, независимо от това в какво училище учат.

5. Осигуряване на необходимите средства от държавния бюджет за включване на около 600 учители от частните училища в модула за *кариерно развитие* на учителите. Засега те са извън системата, което е несправедливо за тази част от учителството в България и поражда напрежение в учителските колективи.
6. Осигуряване от МОМН на *безплатни компютри, учебен софтуер и мултимедийна и размножителна техника* за учениците и учителите в частните училища.
7. Осигуряване на *стипендии за отличен успех* на ученици в частните училища; стимулиране и подкрепа на ученици с *изявени дарби* от частните училища.
8. Законово уреждане на статута и функциите на *професионалните колежи* като свързващо звено между средното и висшето образование
 - Създаване на нормативни основания за *продължаващо образование* на колеганите в държавни и частни висши училища;
 - Приемане на система за *трансфер на кредити* в професионалното образование и обучение;
 - Професионалният колеж да получи статут на *образователно-квалификационна институция* и да издава *дипломи*;
 - Списъкът на професиите и специалностите за професионално образование и обучение да се разработи въз основа на **нова философия, съобразена с потребностите на пазара на труда по отрасли** на националното стопанство;
 - Да се увеличи броят на професиите за IV квалификационна степен.

Българската асоциация на частните училища настоява чрез свои упълномощени представители да участва активно в разработването и обсъждането на новия закон за училищното образование, особено в частта му за частните училища. В интерес както на частните училища, така и на МОМН е с новия закон да бъдат решени дълго отлагани проблеми на частното училищно образование.

Прилагаме за сведение: Законопроект, разработен от БАЧУ и представен в МОМН и 40-то Народно събрание по повод обсъждане на Закон за училищното образование.

С уважение,

Милка Славчева
/Председател на БАЧУ/

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ЧАСТНИТЕ УЧИЛИЩА

гр. София, ул. "Христо Белчев" 21, ет. 1, ст. 104, тел. 980 62 25, 088 8779 425
e-mail: bachu@dir.bg; Web: <http://bachu.dir.bg>

Изх. №15/27.01.2010г.

На вниманието на
Доц. д-р Сергей Игнатов
Министър на образованието,
младежта и науката
Членовете на работната група-
Заповед РД 09-81/19.01.2010г.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ

Относно: ТЕКСТОВЕ ЗА НОВИЯ ЗАКОН ЗА УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Уважаеми г-н министър,
Уважаеми колеги,

Българската асоциация на частните училища предлага следните текстове, които да намерят място в новия закон за училищното образование. Поради липсата на информация за концептуалната рамка и структурата на новия закон предлаганите от нас текстове се отнасят до законовото уреждане на *въпроси*, които БАЧУ предостави на работната група на 18.01.2010г.

Начин на създаване

- Чл.....(1) Частните детски градини и училища се откриват по искане на български физически или юридически лица, *„наричани по-нататък учредители.“*
- (2) Лицата по ал.1 представят в МОМН проект, който съдържа:
1. Заявление до министъра на образованието, младежта и науката
 2. Документи, съдържащи данни за кандидата
 3. Проект на учебната програма за предучилищно възпитание и подготовка или учебен план, разработен съобразно държавните образователни изисквания
 4. Документи за материално-техническа база
 - акт за собственост или договор за ползване със срок най-малко 2 учебни години от годината на откриването.
 - проект или заснемане на материалната база с обзавеждане, отговарящ на нормативите за проектиране на съответния вид детска градина или училище.
 5. Предложения за директора и учителския състав.
 6. Проект на договор за обучение между детската градина/ училището и родителя (настойника)
 7. Документи за осигурено медицинско обслужване на децата и учениците
 8. *Учредителен акт*, който включва:
 - вид, наименование и седалище;
 - предмет на дейност;
 - име (наименование) на учредителя;

- имущество, предоставено от учредителите за осигуряване на учебната и възпитателната дейност и начин на финансиране;

- управление и начин на представителство;

- права и задължения на учредителите;

- отговорност на учредителите;

- начин на разпределение на имуществото при настъпване на обстоятелствата по чл.....(смърт на физическото лице – учредител)

(3) Документите по ал.(2) се внасят в МОМН *целогодишно*. Подадените до 31 октомври документи се разглеждат за откриване или преобразуване за следващата учебна година.

(4) Министърът на образованието, младежта и науката взема решение по представения проект, като

1. издава заповед за откриване или преобразуване на детската градина или училището.

2. отказва откриване или преобразуване.

3. отказът може да се обжалва по реда на Административно - процесуалния кодекс.

(5) Частната детска градина/ училище добива статут на юридическо лице от датата на обнародване на заповедта на министъра в „Държавен вестник”.

(6) Учредителите по ал.1 носят отговорност за цялостната дейност, управлението и финансовото състояние на откритата по тяхно искане частна детска градина или училище.

Наследяване на частното училище/ детска градина в случаите на смърт на физическото лице, собственик на училището (чл.13, ал. 1, т.2 и чл.2 от ЗНП)

Чл.....(1) В случаите на смърт на физическото лице, когато то е единствен учредител, съпругът и/или наследниците по права линия в *тримесечен срок* от настъпването на посочените обстоятелства представят в МОМН *заявление* за продължаване дейността на училището/ детската градина и удостоверение за наследници.

(2) В случаите, когато починалото физическо лице не е единствен учредител, дейността на детската градина/ училището се продължава при заявено писмено желание от останалите учредители и от съпруга и/или наследниците по права линия на починалия учредител, освен ако не е предвидено друго в учредителния акт.

(3) В случаите, когато лицата по ал.1 и 2 не са подали заявление за продължаване на дейността на училището/детската градина или са направили *отказ* за продължаването □, в едномесечен срок след изтичане на срока по ал.1, *трети* лица могат да внесат в МОМН заявление за продължаване на дейността заедно с документите, определени в този закон (чл.....)

(4) При липса на заявено желание/ отказ на лицата по ал.1, 2 и 3 за продължаване на дейността, училището/детската градина се закрива с акт на министъра на образованието, младежта и науката, който се обнародва в „Държавен вестник”

(5) Актът по ал.4 може да се обжалва по реда на Административно - процесуалния кодекс.

(6) Учениците от закритото по ал.4 частно училище продължават обучението си в други училища при условия и по ред, определени в акт на министъра за закриването.

Директор на частната детска градина/ училище

Чл.....(1) Длъжността директор на частно училище/детска градина се заема по реда на Кодекса на труда с трудов договор, сключен с учредителите на детската градина/училището. Директор може да е и физическото лице, получило разрешение за откриване, ако отговаря на изискванията за заемане на длъжността, определени в този закон.

(2) Директорът на частното училище/детска градина организира и ръководи дейността съобразно нормативните актове и съгласно делегираните му правомощия от учредителите, нотариално заверени.

Финансиране – „Царите следват ученика”

Чл(1) Учениците в частните училища получават *пълния размер* на издръжката съгласно единния държавен стандарт.

(2) Таксите в частните училища се намаляват с размера на държавната издръжка.

(3) Дейностите и услугите, предлагани от частните училища извън задължителния образователен минимум, се заплащат в размер, определен от съответното училище и договорен с родителите.

(4) Учениците в частните училища имат право да получават стипендии за отличен успех.

(5) Учителите в частните в частните училища, които отговарят на изискванията за заемане на длъжност съгласно модул „Кариерно развитие”, получават определеното допълнително възнаграждение, финансирано от държавния бюджет.

Професионални колежи

Предложенията относно професионалните колежи са в процес на обсъждане с Дирекция „Политика в професионалното образование и продължаващо обучение”.

Българската асоциация на частните училища очаква направените предложения да бъдат добра основа за конструктивно обсъждане в работната група.

Очакваме официален отговор и становище на МОМН по предложенията на БАЧУ.

С уважение,

Милка Славчева
/Председател на БАЧУ/

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ЧАСТНИТЕ УЧИЛИЩА

гр. София, ул. "Христо Белчев" 21, ет. 1, ст. 104, тел. 980 62 25, 088 8779 425
e-mail: bachu@dir.bg; Web: <http://bachu.dir.bg>

Изх. №221/22.10.2009г.

До г-н Огнян Стоичков
Председател на Комисията по
образование, наука и въпросите
на децата, младежта и спорта
41-во Народно събрание

Уважаеми г-н Стоичков,

Поставяме на вниманието на народните представители от ръководената от Вас парламентарна комисия въпроса за неотложната необходимост от нова законова уредба за частните училища. Аргументите за това са следните:

5. Законът за народната просвета(1991г.) определя само най-общата рамка за развитието на частния училищен сектор. В него по разбираеми причини не са уредени много въпроси, което създава съществени празноти в нормативната уредба.
6. През изминалите 18 години не бяха извършени никакви изменения и допълнения в ЗНП по отношение на частните училища въпреки очевидната необходимост от такива.
7. В Националната програма за развитие на училищното образование и предучилищната подготовка (2006-2015г.) в раздел XI е записан срок за въвеждане на принципа "Парите следват ученика" и в частните училища "не по-рано от 2009г." Въпреки това, в края на 2009г. е факт, че не са предприети никакви конкретни мерки за изпълнението на това решение, прието от Народното събрание.
8. В резултат от динамичното развитие на частните училища от създаването им досега те са **реален сектор** в системата на средното образование с доказани постижения, най-важното от които е **качеството на образованието**. Макар и неголям, в този сектор работят 162 частни училища с 7400 ученици и 1475 учители.

Досегашната практика в развитието на частните училища и необходимостта от адекватна държавна политика налагат **ново регулиране на обществените отношения в частния сектор на училищното образование. Въпросите, които следва да се уредят в новия закон, се отнасят до: начин на учредяване; ред и условия за откриване и закриване на частното училище; ясно разписани отговорности на учредителя и на директора на частното училище; наследяването на частното училище в случай на смърт на физическото лице- учредител; уреждане на принципа "парите следват ученика" съгласно запис в Националната програма за развитие на училищното образование(2006-2015г.).**

Многогодишните усилия и предложения на БАЧУ до МОН и до НС оставаха без резултат. Последното предложение, отправено към МОН и 40-то Народно събрание за включване в Законопроекта за училищното образование и предучилищното възпитание на конкретни текстове, уреждащи материята за частните училища, остана без внимание поради неприемане на законопроекта.

БАЧУ ще продължава да отстоява правата на децата, учещи в частни училища и настоява те да бъдат на практика гарантирани в съответствие с принципите, заложиени в Конвенцията за борба с дискриминацията в областта на образованието, Всеобщата декларация за правата на човека, Конвенцията на ООН за правата на детето и Конституцията на Р България за равни права на образование без дискриминационни действия на държавата спрямо учениците в българските частни училища. Родителите на тези ученици са данъкоплатци и като такива дават своя принос за формирането на бюджетните средства за образование. Същевременно *учениците в частните училища не получават издръжка* по единния държавен стандарт, *стипендии за отличен успех, нямат достъп до безплатни компютри и учебен софтуер, безплатна мултимедийна и размножителна техника, които получават учениците от държавните и общинските училища. Учителите в частните училища също са лишени* от участие в Националната система за квалификация и в системата за кариерно развитие поради нефинансиране от държавния бюджет по съответните програми.

Въз основа на изложеното дотук, предлагаме:

1. Комисията по образование, наука и въпросите на детето, младежта и спорта към 41-во Народно събрание да подкрепи като справедливи и мотивирани предложения на БАЧУ за частните училища, които да намерят място в новия Закон за училищното образование.
2. Комисията да инициира изменение на чл.11, ал.1 от ЗНП, с което да се заличи рестриктивният текст "...и не са на бюджетна издръжка". При политическа воля това би могло да стане по-бързо, отколкото дългата процедура на подготовката и приемането на нов закон. С това изменение ще паднат ограниченията, които пречат учениците в частните училища да бъдат третирани равнопоставено с учениците в държавните, каквато е и преобладаващата практика в страните от ЕС.

БАЧУ изразява готовност за конструктивен диалог с народните представители в намирането на най-добрите и дълго чакани законодателни решения за частния училищен сектор в Р България.

Прилагаме:

1. Писмо до КОН в 40-то НС
2. Предложение по Закона за училищното образование
3. Становище на БАЧУ до Даниел Вълчев
4. Писмо до г-жа Йорданка Фандъкова

С искрено уважение,

Милка Славчева
/Председател на БАЧУ/

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ЧАСТНИТЕ УЧИЛИЩА

гр. София, ул. "Христо Белчев" 21, ет. 1, ст. 104, тел. 980 62 25, 088 8779 425
e-mail: bachu@dir.bg; Web: <http://bachu.dir.bg>

Изх. №238/09.11.2009г.

До
Г-н Огнян Стоичков
Председател на Комисия
по образование, наука и въпросите
на децата, младежта и спорта
41-во Народно събрание

Уважаеми г-н Стоичков,

Представяме на Вашето внимание и на вниманието на народните представители- членове на ръководената от Вас комисия следните **предложения**:

1. **Спешно актуализиране** на Националната програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка (2006-2015г.), в която ясно и в конкретно определен срок да се уреди въпросът за прилагане на принципа за финансиране "Парите следват ученика" и върху частните училища. Този срок трябва да бъде определен от началото на 2010 г. С това ще бъде дадено начало на процеса на еднаквото третиране на всички ученици в Р България, независимо от това в какво училище учат.
2. Предлагаме **МОМН да инициира изменение на чл.11, ал.1 от ЗНП**, с което да се заличи рестриктивният текст по отношение на частните училища : **"...и не са на бюджетна издръжка"**.

Мотиви:

С това изменение ще паднат ограниченията, които възпрепятстват учениците в частните училища да бъдат третирани равнопоставено с учениците в държавните като получават издръжка по единния държавен стандарт за издръжка на ученик.

Частните училища наред с общинските и държавните осъществяват стратегическа дейност в полза на държавата и обществото- обучението и подготовката на човешките ресурси в страната. Те изпълняват стриктно държавните образователни изисквания. Родителите на учениците в частните училища са данъкоплатци и като граждани дават своя принос за формиране на бюджетните средства за образование. Европейското законодателство и практики по отношение на частните училища се основават на ясно изразена държавна политика към тези училища, която включва и пряко финансиране от държавния бюджет.

В България има 162 частни училища с 7000 ученици в задължителната училищна възраст. Сумата, която трябва да бъде предвидена в държавния бюджет въз основа на действащия в момента единен държавен стандарт за издръжка е 9 млн. 800 хил. лв. В подготовителните групи и класове към частните детски градини и частни училища се обучават 700 деца, чиято издръжка също трябва да бъде предвидена в бюджет 2010.

3. Предлагаме в бюджета на МОМН за 2010 г. да бъдат предвидени *средства за стипендии за отличен успех* на ученици, които учат в частни училища. За сега тези ученици са изключени, което също е проява на дискриминация спрямо тях.
4. Предвиждане на *средства за около 600 учители от частните училища, които да бъдат включени в системата за кариерно развитие на учителите*. Сумата е не повече от 100 хил. лв. за 2010г. За сега те са извън системата като това на практика е недопустима дискриминация спрямо част от учителите в България.
5. Предвиждане на *средства за осигуряване на безплатни компютри, учебен софтуер и мултимедийна техника за учениците и учителите в частните училища*.
6. Изчерпателно уреждане на материята за частните училища в новия закон за образованието, който се подготвя от МОМН. Считаме, че Р България следва да въведе спрямо частните училища нормите на основополагащи международни документи като: *Конвенция за борба с дискриминацията в областта на образованието* – чл.1 т.1; чл.3т.В; т.Г; *Всеобщата декларация за правата на човека* – чл.2; *Конвенцията за правата на детето* – чл. 2 т.1; *Конституцията на Р България* – чл.6 ал.2; чл. 53; *Закон за народната просвета* – чл. 7, чл.9 ал.1, чл.10. Много важно е да бъде отчетено обстоятелството, че с влизане в сила на Лисабонския договор от 1 декември 2009г., Всеобщата декларация за правата на човека става неразделна част от ангажиментите на Р България като на член на ЕС.

Важно е също така да бъде взето предвид решение на Комисията по защита от дискриминация (№234/18.11.2008г.), с което се препоръчва на министъра на образованието и науката да предложи промени в подзаконови актове с оглед *равното третиране на учениците в държавните, общинските и частните училища при и по повод упражняване правото им на образование, включително и по отношение финансовото обезпечаване на дейностите на това право*.

Уважаеми народни представители, очакваме да подкрепите предложенията на Българската асоциация на частните училища за решаването на важни и дългоотлагани въпроси, от които зависи по-нататъшното успешно развитие на частния училищен сектор в образованието.

С уважение,

Милка Славчева
/Председател на БАЧУ/

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ЧАСТНИТЕ УЧИЛИЩА

гр. София, ул. "Христо Белчев" 21, ет. 1, ст. 104, тел. 980 62 25, 088 8779 425
e-mail: bachu@dir.bg; Web: <http://bachu.dir.bg>

Изх. №241/17.11.2009г.

До

Г-н Огнян Стоичков
Председател на Комисия
по образование, наука и въпросите
на децата, младежта и спорта
41-во Народно събрание

До

Доц. д-р Сергей Игнатов
Зам.-министър на образованието,
младежта и науката

До

Г-н Красимир Вълчев
Главен секретар на МОМН

До

Г-н Владислав Горанов
Зам.-министър на финансите

Уважаеми дами и господа,

Представяме на вашето внимание и на вниманието на народните представители следните предложения във връзка с прилагането на принципа *"Парите следват ученика"* и спрямо частните училища:

7. В бюджета за 2010 г. да бъдат предвидени средства за получаване на издръжката съгласно единния държавен стандарт от учениците в частните училища в задължителна училищна възраст. *Разчетът е следният: 7 хил. ученици по 1400 лв. общо - 9 млн. 800 хил. лв.*
8. Да се предвидят разходи в бюджета на МОМН за 2010 г. и за децата от *подготвителните групи към частните детски градини и подготвителните класове в частните училища*, чиято подготовка за училище е задължителна и държавата следва да поеме, поне частично издръжката им. *Разчетът е за 700 деца около 800 хил. лв.*
9. Предвиждане в бюджета на средства за около 800 учители в частните училища и детски градини за финансово осигуряване на включването им в *системата за кариерно развитие на учителите*. *Сумата, която следва да се предвиди, е около 800 хил. лв.*
10. В бюджета на МОМН за 2010 г. да бъдат предвидени средства за:

- осигуряване на безплатни компютри, учебен софтуер и мултимедийна техника за учениците и учителите в частните училища;
- стипендии за отличен успех на ученици, които учат в частни училища;
- стимулиране и подкрепа на ученици с изяви дарби и от частните училища;

Мерки, които предлагаме да се предприемат:

1. **Спешно актуализиране** на Националната програма за развитие на училищното образование и предучилищното възпитание и подготовка (2006-2015г.), в която ясно и в конкретно определен срок да се уреди въпросът за прилагане на принципа за финансиране "Парите следват ученика" и върху частните училища. Този срок трябва да бъде определен от началото на 2010 г. С това ще бъде дадено начало на процеса на еднаквото третиране на всички ученици в Република България, независимо от това в какво училище учат.
2. **МОМН да инициира изменение на чл.11, ал.1 от ЗНП**, с което да се заличи рестриктивният текст по отношение на частните училища: "...и не са на бюджетна издръжка".
3. **Изчерпателно уреждане на материята за частните училища в новия закон за образованието.** Считаме, че Р България следва да въведе спрямо частните училища нормите на основополагащи международни документи относно правата на децата и гражданите на ЕС като: *Конвенция за борба с дискриминацията в областта на образованието* – чл.1 т.1; чл.3 т.В; т.Г; *Всеобщата декларация за правата на човека* – чл.2; *Конвенцията за правата на детето* – чл. 2 т.1; *Конституцията на Р България* – чл.6 ал.2; чл. 53; *Закон за народната просвета* – чл. 7, чл.9 ал.1, чл.10. Много важно е да бъде отчетено обстоятелството, че с влизане в сила на Лисабонския договор от 1 декември 2009г., Всеобщата декларация за правата на човека става неразделна част от ангажиментите на Р България като на член на ЕС. Необходимо е също така да бъде взето предвид решение на Комисията за защита от дискриминация (№234/18.11.2008г.), с което се препоръчва на министъра на образованието и науката да предложи промени в подзаконовите актове с оглед **равното третиране на учениците в държавните, общинските и частните училища при и по повод упражняване правото им на образование, включително и по отношение финансовото обезпечаване на дейностите на това право.**

Мотиви за предложенията на БАЧУ: Частните училища наред с общинските и държавните осъществяват стратегическа дейност в полза на държавата и обществото-обучението и подготовката на човешките ресурси в страната. Те изпълняват стриктно държавните образователни изисквания и подлежат на контрол и външна оценка на знанията на учениците. Родителите на учениците в частните училища са данъкоплатци и като граждани дават своя принос за формиране на бюджетните средства за образование. Учителите в частните училища са част от учителството в Р България и като такива те следва да бъдат включени в модул "Кариерно развитие" с съответното финансиране от държавния бюджет.

Европейското законодателство и практики по отношение на частните училища се основават на ясно изразена държавна политика към тези училища, която включва и пряко финансиране от държавния бюджет. Примери по страни за издръжката от държавния бюджет, която получават учениците от частните училища: *Финландия, Швеция и Холандия- 100%, Дания – 90 %, Германия, Норвегия и Испания – 85 %, Унгария – 80 %, Чехия – 70%, Полша – 65 %, Словакия – 60 %.*

Уважаеми дами и господа, очакваме да подкрепите предложенията на Българската асоциация на частните училища за включването на посочените средства в Бюджет 2010, с

което ще бъде поставено началото на практическото прилагане на *принципа "Парите следват ученика"* и спрямо учениците и учителите в частните училища и детски градини.

С уважение,

Милка Славчева
/Председател на БАЧУ/

БЪЛГАРСКА АСОЦИАЦИЯ НА ЧАСТНИТЕ УЧИЛИЩА

гр. София, ул. "Христо Белчев" 21, ет. 1, ст. 104, тел. 980 62 25, 088 8779 425
e-mail: bachu@dir.bg; Web: <http://bachu.dir.bg>

18.01.2010г.

ВЪПРОСИ НА ЧАСТНИТЕ УЧИЛИЩА, КОИТО СЛЕДВА ДА БЪДАТ УРЕДЕНИ В НОВИЯ ЗАКОН ЗА УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

1. **Начин на създаване-чл.11 (1) от ЗНП**
 - *Предложение* на БАЧУ: Чрез учредяване - с учредителен акт
 - Създателите на частно училище/ детска градина да се наричат „*учредители*”.

„Частното училище или детска градина възниква и съществува като юридическо лице, чийто собственик и управител е учредителят.”
2. **Ред и условия за откриване, закриване и преобразуване на частни училища.**

Предложения на БАЧУ:

 - Необходимите документи, срокове и процедура да бъдат уредени в Закона, а не в ППЗНП.
3. **Материално-техническа база – чл.11 (4), чл.36 от ЗНП**

Предложения на БАЧУ:

 - Да обсъдим заедно възможностите за ползване на държавна/ общинска база *безплатно* от частните училища, както и получаване на средства от държавния бюджет за извършени капиталови ремонти и техническо оборудване на материалната база.
4. **Наследяване на частното училище в случаите по чл.13 (1), т.2; чл.13 (2)**

Предложения на БАЧУ:

 - Да се даде възможност на съпруга и/или наследниците по права линия на починалото физическо лице-учредител да представят в *тримесечен срок* в MOMH *заявление* за продължаване дейността на училището и удостоверение за наследници.
 - Когато наследниците не са подали в тримесечния срок заявление или са направили отказ за продължаване на дейността, в *едномесечен срок* след това трети лица могат да внасят в MOMH заявление за продължаване дейността на училището заедно с определените в закона документи.
5. **Директор на частната детска градина/ частното училище – чл.37 от ЗНП**

Предложения на БАЧУ:

 - Изисквания и начин на заемане на длъжността в случаите, когато това не е физическото лице-учредител.
 - Правомощия – ръководи възпитателно – образователния процес- чл.41, чл. 42 от ЗНП.

- Представява и управлява училището само *с изричното съгласие и чрез упълномощаване от собственика – учредител.*
- 6. **Финансиране** – принципа *„Парите следват ученика“*
Предложения на БАЧУ:
 - Да обсъдим и разработим съвместно механизма за получаването на средства за издръжка на всеки ученик в частно училище и на дете в подготвителни групи/класове в частните детски градини/ частните училища съгласно единния държавен стандарт.
 - *Получаване на стипендии* за отличен успех от ученици в частните училища.
 - Стимулиране на *ученици с изявени дарби.*
 - Получаване на *безплатни компютри*, учебен софтуер, мултимедийна и размножителна техника от учениците и учителите в частните училища.
- 7. Осигуряване на средства от държавния бюджет за **включване на учителите в частните училища в модул „Карьерно развитие“** от учебната 2010-2011 г.
- 8. **Професионални колежи**
Предложение на БАЧУ:
 - Законово уреждане на статута и функциите на професионалните колежи като свързващо звено между средното и висшето образование.

Забележка: Тези въпроси са разработени в конкретни текстове в предложението, което е предоставено на МОМН от БАЧУ. В хода на обсъждането в работната група ще възникнат и други въпроси, на които ще търсим решение в ход.

Милка Славчева

/Председател на БАЧУ/

27.01.2010 г.

До

София

Доц. д-р Сергей Игнатов

Министър на образованието, младежта и науката

на вниманието на:

Работна група, определена със Заповед № РД09-81/19.01.2010 г. на Министъра на образованието младежта и науката с председател Мариета Петлешкова

зам.министър Милка Коджабашиева

Копие до

Министър на Финансите

СТАНОВИЩЕ

ОТ

**ИНИЦИАТИВЕН РОДИТЕЛСКИ КОМИТЕТ
НА РОДИТЕЛИ, ЧИИТО ДЕЦА УЧАТ В ЧАСТНИ УЧИЛИЩА
относно изготвянето на нов закон за образованието**

Уважаеми г-н Игнатов,

Уважаеми г-н Дянков,

В края на 2009 г. и началото на 2010 г. бе разпространено становище на Инициативният родителски комитет, учреден на 17.09.2009г., като обединение на родители, чиито деца учат в частни училища, относно съществуващи съществени пороци в правната уредба на училищното образование, водещи до явна и установена от КОМИСИЯТА ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ неравнопоставеност на децата, учащи в частни училища

при провеждането на държавната политика по финансиране на образованието. Обръщението е депозирано пред Председателя на Комисията по образование, наука и въпросите на децата, младежта и спорта в 41-во Народно събрание Огнян Стоичков, пред Министъра на образованието, младежта и науката и пред Министъра на финансите, с които бяха проведени срещи, на които бе постигнато разбиране относно необходимостта от отстраняване на установената порочна политика чрез въвеждането на нова нормативна уредба.

Със Заповед № РД09-81/19.01.2010 г. на Министъра на образованието младежта и науката бе създадена работна група за обсъждане и предложение на текстове за частното образование в проекта на нов закон за образованието с председател Мариета Петлешкова – началник отдел в дирекция ККСО на МОМН, в състава на която участват представители на БАЧУ /Българска асоциация на частните училища/ и на ИРК на родители, чиито деца учат в частни училища.

На 18.01.2010 г. бе проведена среща на работната група, на която бяха обсъдени позициите на участниците в нея относно основните принципи, които следва да залегнат в новия закон за образованието, относно финансирането на задължителното образование и статута на частните училища. За съжаление на срещата от страна на МОМН не бе представен проект на закон, върху който да се работи нито текст на правна рамка, по която ще бъде изработен закона, вместо това бяха изказани мнения на участниците в работната група, от страна на министерството относно принципите, които да бъдат заложени в закона и бе разпространен сред групата изготвен от НАЦИД реферативен обзор от януари 2010 г. на финансирането на частното образование в различни страни по света и в частност в страните от ЕС.

Сравнителен анализ по определени критерии за някои държави

	Дания	Швеция	Финландия	Холандия
Свободен избор на училище	✓	✓	✓	✓
Година на въвеждане на свободен избор на училище	1849 г.	1992 г. (Въвеждане на образ. ваучери)	Няма данни	1848 г.
Зададена от държавата учебна програма	✓	✓	✓	Липсва такава, има само насоки
Частни училища, финансирани от държавата	До 80%	До 100% (с образователни ваучери)	До 100 %	До 100%
Единен изпитен тест	✓	✓	✓	✓
Дял на учениците в частни училища, в %	12%	7,4%	2,2%	70%
Място в рейтинговата класация PISA (четене/смятане)	19 / 15	10 / 21	2 / 2	11 / 5

/изв. от реф.обзор/

Очевидно дискусиите по темата «следва ли Държавата да финансира образованието на децата по еднакъв начин в държавните и частните училища» в европейските държави датират от средата на по-миналия век /1849 – Дания/ и независимо от разнообразието на начина и формите на финансиране с развитието на правните системи се е достигнало до едно правно решение, а именно, че **Държавата трябва да третира еднакво децата, като дава еднаква издръжка за образование, друг е въпросът, че тази издръжката може да достигне само определен процент от реално направените за тях разходи в частно училище, като разликата се покрива със съответните такси, събирани от частните училища или като проява на «родителска отговорност» според приетото в Дания напр.**

Интересен е примерът на Латвия, изложен в проучването. В Закона за образованието на Латвия, ревизиран забележете на 11 май 2000 г., частните училища се финансират от учредителите си. *«Държавата има право да избира какви частни училища и в каква степен да подкрепя. Основният критерий за избора е частните училища да изпълняват образователна програма на официалния държавен език. Поради децентрализацията на образователната система, частните училища в средното образование са на подчинение на местната власт и тя решава дали да ги подпомага финансово и в какъв размер. По-късно постановката за избирателност във финансирането на частните училища е обявена от Конституционния съд за дискриминационна и от 1 януари 2006 г. годишната субсидия за*

частните училища е в размер на 300 лата (423 евро) за учениците от началното училище и 390 лата (около 550 евро) за учениците от средните училища, като държавата си запазва правото в зависимост от финансовите си възможности да ги променя.“ /изв. от реф.обзор/

Изложените примери ясно показват, че РБългария следва да приеме закон за образованието, в който частните училища следва да бъдат равнопоставени на държавните, по отношение на предоставяната от Държавата издръжка за образование, не само защото това е възприето в развитите граждански общества и в страните от европейския съюз, с чието законодателство следва да се синхронизира нашето, но и защото частните училища дават на държавата и обществото същото каквото и държавните училища. Поставянето на въпроса „ако ви дадем финансиране, вие частните училища какво ще дадете на нас или на държавата“ е въпрос, който не може и не следва да бъде поставян от държавата на частните училища, защото те изпълняват именно нейната политика за образование, отговарят на стандартите, създадени от нея, а парите за образованието на децата, които учат в тях, вече са платени на държавата от нас - техните родители под формата на данъци. Несправедливо е тези средства да не достигат до децата ни, които се оказват „наказани“ за това, че ние, техните родители, сме упражнили правото си на свободен избор на учебно заведение и затова да плащаме отново тяхното образование.

С настоящото изразяваме като родители на деца, учащи в частни училища, че няма да отстъпиме от исканията си за осигуряване на равенство при осъществяване на държавното финансиране на образованието на децата в РБългария, без оглед на избраното от тях учебно заведение – държавно или частно.

Считаме, че съществуващата система дискриминира децата ни и нас като данъкоплатци, което е в разрез с принципите на правовите държави, с правата на човека и основните свободи, прогласени в Европейската конвенция за защита правата на човека.

Обръщаме внимание, че съгласно чл. 2 от Договора за европейски съюз в редакцията приета с Договора от Лисабон, в сила от 01.12.2009 г. „Съюзът се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, които принадлежат към малцинства. Тези ценности са общи за държавите-членки в общество чиито характеристики са плурализмът, недискриминацията, толерантността, справедливостта, солидарността и равновесието между жените и мъжете“

В чл. 6 т.3 от Договора за европейски съюз в редакцията приета с Договора от Лисабон, в сила от 01.12.2009 г. се казва: „Основните права, които са гарантирани от

Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи и както произтичат от общите конституционни традиции на държавите-членки са част от правото на Съюза в качеството им на общи принципи.“

Чл. 7 от Договора за европейски съюз в редакцията приета с Договора от Лисабон, в сила от 01.12.2009 г. предвижда при констатиране „наличието на очевиден риск от тежко нарушение от държава-членка на ценностите, посочени в чл.2 провеждането на наказателна процедура: „Съветът може с квалифицирано мнозинство да вземе решение за суспендирането на някои права, произтичащи от прилагането на Договорите по отношение на въпросната държава-членка, включително и на правото на глас на председателя на правителството на тази държава-членка в Съвета.....Във всеки случай задълженията на въпросната държава-членка според Договорите продължават да бъдат обвързващи за нея.“

Предвид изложеното по-горе, настоятелно молим да ни бъде предоставен работният проект или рамка, съдържаща принципната визия на МОМН за нов закон за образованието, за да можем да бъдем реални и ефективни участници в неговото изработване, като представители на гражданското общество. До настоящия момент не ни е предоставен писмен отговор или становище от страна на държавните институции по въпросите с които ги сезирахме.

От името на Инициативния родителски комитет:

адв. Ирина Абаджиева-Репуц:

ПРОТОКОЛ

Днес 28.01.2010 г. работна група назначена със Заповед № РД 09-81/19.01.2010 г. на Министъра на образованието, младежта и науката в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Мариета Петлешкова, началник отдел в дирекция „Координация и контрол в средното образование” и

ЧЛЕНОВЕ:

Ренета Димитрова – главен експерт, дирекция ККСО

Здравка Младенова – държавен експерт в дирекция „Правна”

Мариана Радева – главен експерт в дирекция „Финанси”

Милка Славчева – председател на Българската асоциация на частните училища

Диляна Божинова – заместник председател на БАЧУ

Ирина Абаджиева – член на инициативен родителски комитет

Горан Горанов – изпълнителен секретар на БАЧУ,

проведе заседание, на което се обсъдиха предложенията на БАЧУ на текстове за частното образование за проекта за нов закон за образованието

Заседанието бе открито от г-жа Петлешкова - председател на работната група, която определи насоките на работа на работната група. Предложено бе да преминем към обсъждане на текстове като предложения за нов закон за образованието. Зададен бе настойчиво въпросът от г-жа Славчева за това каква е рамката, каква е концепцията за нов закон за образованието. Госпожа Петлешкова отговори, че трябва да имаме предвид текстовете на сега действащия ЗНП, тъй като друг няма. Госпожа Абаджиева предложи текст на инициативен комитет на родителите, който да се има предвид при разглеждане и коментиране на отделните проблеми, които стоят пред частното образование. Госпожа Диляна Божинова предложи да работим по ред по текстовете и да постигаме консенсус, където това е възможно, а където не да предложим текстовете на представителите на частните училища и тези, които се предлагат от МОМН и да ги предложим на вниманието на работната група по нов закон за образованието. Госпожа Славчева запозна накратко членовете на работната група с резултатите от срещата с министър Сергей Игнатов, на която е присъствал и министър Симеон Дянков. Тя поясни, че двамата министри са се отнесли

реално, а не формално с разбиране към исканията на представителите на частните училища. Поставяни са няколкократно тези въпроси и най-вече въпроса с прилагането на принципа „Парите следват ученика” и в частните училища, но до този момент никой официално не е отговорил, не се знае позицията на МОМН, ще се приеме ли те или не.

Поставено бе искане за по-ясен статут на частното училище като правен субект. След обстойно обсъждане с възможни казусни ситуации се прие лицата получили правото да открият частна детска градина или училище да се наричат „учредители”, като към проекта за създаване на детска градина или училище да се представя „учредителен акт”, в който са регламентирани: вид, наименование и седалище; предмета на дейност; имущество, предоставено от учредителите, за осигуряване на дейностите и начин на финансиране; управление и начин на представителство; права и задължения на учредителите. Предложено бе да се разработи специален закон за частното образование, но идеята беше отхвърлена на основание чл. 10, ал. 1 от Закона за нормативните актове, според която норма обществени отношения от една и съща област да се уреждат с един, а не с няколко нормативни актове от същата степен. При обсъждането възникнаха много въпроси, странични за системата на народната просвета, за които се искаше установяване на препращащи разпоредби до Търговския закон и Закона за корпоративното подоходно облагане. Един от изложените като важен проблем за БАЧУ е липсващата според тях уредба за наследяването на училището. Беше предложено в хипотезата на смърт на физическо лице да се спази волята на учредителя, която да се заложи в учредителния акт. Решено бе срокът, в който наследниците да представят заявление да е двумесечен срок, а не тримесечен, както е посочено в искането на представителите на частните училища.

Госпожа Милка Славчева предложи да се предоставят на частните ДГ и ЧУ права като на държавни и общински училища и при констатиране нередности да се налагат санкции на същите. При извършена проверка и направени предписания и при неизпълнение на предписанията да се наложат съответните финансови санкции на училището като институция.

По отношение на текстовете за директор на ЧУ или ЧДГ се прие да се използва текста от ППЗНП за директор като се добави текст в учредителния акт за договор за управление между директора и учредителя. Да се изпише текст в заповедта за откриване: „Директорът управлява и представлява училището или детската градина”.

Текстовете за финансирането на ЧДГ и ЧУ се подложи на коментар:

-Първият и основен въпрос, който стои пред БАЧУ е да се премахне дискриминационния текст: „Частните детски градини и училища не се финансират от държавния бюджет”. С това ще се даде възможност да се включат учителите и от частните училища и детски градини в модул „Кариерно развитие” и ще получат определеното допълнително възнаграждение, финансирано от държавния бюджет.

- Госпожа Мариана Радева от дирекция „Финанси” на МОМН, представи вижданията на министерството по предложението за финансиране на учениците в частните училища от държавния бюджет, именно че МОМН има положителна позиция по отношение на финансиране на частните училища, като се предлага да се предостави % от ЕРС за издръжка на ученик, но да се даде възможността на определен процент от общия брой ученици в частното училище да получат образователна услуга без да заплащат регламентираната такса на частното училище.

-Контрирано бе от представителите на частните училища, че парите се дават на ученик за издръжка, а не на училището. Като се има предвид, че учениците нямат издръжка, а разчитат на родителите си на волята и на възможностите на родителите, би трябвало държавата да се погрижи за социалния статус на детето, на ученика, държавата трябва да го защити. Социалния статус на родителя не е постоянна величина, и давайки парите предвидени за обучение на ученика държавата ще го защити.(Закон за закрила на детето) Не става ясно на какво се стъпва при определяне на % за издръжка на ученик в частното училище. Счита се, че при планирането и при изпълнението на бюджета би могло да се включат учениците от частните училища, тъй като те представят Списък Образец 1 и съществуват в база данни АДМИН. По този начин може да осъществи тяхното финансиране. Ще получат средства ученици, които са регистрирани в програмния продукт след подаден Списък Образец 1 от частното училище. Това ще даде възможност да се прецизират частните училища, които провеждат учебен процес и ще даде възможност да бъдат закрити такива, които не осъществяват учебен процес, а съществуват само на заповед за откриване. Това е вид санкция, която може да бъде приложена към частните училища. Необходимо е да се посочи как ще се получават средствата от самите учениците в частното училище, т.е. дали ученикът ще разполага с ваучер или друга възможност, за да ползва остатъка от парите си за обучение като се премести в друго училище.

-Представителите на частните училище поставиха на разглеждане въпросът за предвиждане на средства от държавния бюджет за 2010 година за финансиране на стипендиите за отличен успех на учениците в частните училища, стимулиране и подкрепа на

ученици с изявени дарби, включването на учителите от частните училища в модул „Кариерно развитие”, като включването им в системата за кариерно развитие е от порядъка на 800 хил. лв. Осигуряването на безплатни компютри, учебен софтуер и мултимедийна техника и за частните училища.

На заседанието се постигна съгласие по част от текстовете, предложени от членовете на БАЧУ:

I. Начин на създаване на частни детски градини и частни училища

-(1) Частните детски градини и училища се откриват по искане на български физически или юридически лица, „наричани по – нататък учредители”

- (2) Лицата по ал. 1 представят в МОМН проект, който съдържа:

1. Заявление до министъра на образованието, младежта и науката;
2. документи, съдържащи данни за кандидата;
3. проект на учебна програма за предучилищно възпитание и подготовка или учебен план, разработен съобразно държавните образователни стандарти;

4. Документи за материално-техническа база - В предложените документи от БАЧУ не са предвидени документи, без които не може да се кандидатства за откриване на частни училища. Ще бъдат допълнени съгласно чл. 9 от Наредба № 7/25.06.2001 г.

5. Предложения за директора и учителския състав.

6. Проект на договор за обучение между детската градина/училището и родителя (настойника).

7. Документи за осигурено медицинско обслужване на децата и учениците

8. Учредителен акт, който включва:

- вид, наименование и седалище;
- предмет на дейност;
- име(наименование) на учредителя;
- имущество, предоставено от учредителите за осигуряване на учебната и възпитателната дейност и начин на финансиране;
- управление и начин на представителство;
- права и задължения на учредителите;
- отговорност на учредителите;
- начин на разпределение на училищното имущество при настъпване на обстоятелствата, смърт на физическото лице – учредител;

(3) Документите се внасят в MOMH целогодишно. Подадените до 31 октомври документи се разглеждат за откриване или преобразуване за следващата учебна година;

(4) Министърът на образованието, младежта и науката взема решение по представения проект, като

1. издава заповед за откриване или преобразуване на детската градина или училището.
2. отказва откриване или преобразуване
3. отказът може да се обжалва по реда на Административно-процесуалния кодекс.

(5) Частната детска градина/училище добива статут на юридическо лице от датата на обнародване на заповедта на министъра в „Държавен вестник“.

(6) Учредителите по (1) носят отговорност за управленското, финансовото и кадровото осигуряване на откритата по тяхно искане частна детска градина или училище.

II. Наследяване на частното училище/детска градина в случаите на смърт на физическото лице, собственик на детската градина или училището. Предложението е на БАЧУ, по него не сме постигнали съгласие.

(5) В случаите на смърт на физическото лице, когато то е единствен учредител, съпругът и/или наследниците по права линия в двумесечен срок от настъпването на посочените обстоятелства представят в MOMH заявление за продължаване на дейността на училището/детската градина и удостоверение за наследници.

(6) В случаите, когато починалото физическо лице не е единствен учредител, дейността на детската градина/училището се продължава при заявено писмено желание от останалите учредители и от съпруга и/или наследниците по права линия на починалия учредител, освен ако не е предвидено друго в учредителния акт.

(7) В случаите, когато лицата по предходните алинеи не са подали заявление за продължаване на дейността на училището/детската градина или са направили отказ за продължаването ѝ, в едномесечен срок след изтичане на срока по (1), трети лица могат да внесат в MOMH заявление за продължаване на дейността заедно с документите, определени в този закон.

(8) При липса на заявено желание/отказ на лицата по (1), 2), (3) за продължаване на дейността, детската градина/училището се закрива с акт на министъра на образованието, младежта и науката, който се обнародва в „Държавен вестник“.

(5) Актът по (4) може да се обжалва по реда на Административно-процесуалния кодекс.

(6) Учениците от закритото по (4) частно училище продължават обучението си в други училища при условия и по ред, определени в акт на министъра за закриването.

III. Директор на частната детска градина/училище:

(1) Длъжността директор на частното училище/детска градина се заема по реда на КТ с трудов договор, сключен с учредителите на ДГ/ЧУ. Директорът може да е физическо лице, получило разрешение за откриване, ако отговаря на изискванията за заемане на длъжността, определени с този закон.

(2) Директорът на частното училище/детската градина организира и ръководи дейността съобразно нормативните актове и съгласно делегираните му правомощия от учредителите, нотариално заверени.

По финансирането не се стигна до консенсус и предлагаме и двата варианта

IV. Финансиране – „Парите следват ученика” - първи вариант

(предложение на представителите на частните училища)

(1) Учениците в частните училища получават пълния размер на издръжката съгласно ЕРС.

(2) Таксите в частните училища се намаляват с размера на държавната такса за издръжка.

(3) Дейностите и услугите, предлагани от частните училища извън задължителния образователен минимум, се заплащат в размер, определен от съответното училище и договорен с родителите.

(4) Учениците в частните училища имат право да получават стипендии за отличен успех.

(5) Учителите в частните училища, които отговорят на изискванията за заемане на длъжност съгласно модул „Кариерно развитие”, получават определеното допълнително възнаграждение, финансирано от държавния бюджет.

Финансиране – втори вариант

(предложение от МОМН)

Учениците от частните училища получават % от ЕРС за издръжка на ученик, при предоставяне на възможността на определен процент от общия брой ученици в частното училище да получат образователна услуга без да заплащат регламентираната такса на частното училище.

Предоставяне на ЕРС за издръжка на ученик при създаване на условия за ограничаване размера на таксите за образователна услуга в частните училища и детски градини

ПРЕДСЕДАТЕЛ: Мариета Петлешкова

ЧЛЕНОВЕ:

Ренета Димитрова

Здравка Младенова

Мариана Радева

Милка Славчева

Диляна Божинова

Ирина Абаджиева

Горан Горанов

До

Доц. д-р Сергей Игнатов
Министър на образованието,
младежта и науката

До

Г-н Симеон Дянков
Министър на финансите

СТАНОВИЩЕ
ОТ
ИНИЦИАТИВЕН РОДИТЕЛСКИ КОМИТЕТ
НА РОДИТЕЛИ, ЧИИТО ДЕЦА УЧАТ В ЧАСТНИ УЧИЛИЩА

Уважаеми г-н Игнатов,
Уважаеми г-н Дянков,

Инициативният родителски комитет, за който Ви е известно, че е учреден на 17. 09. 2009г. и представлява обединение на родители, чиито деца учат в частни училища, беше уведомен от г-жа Милка Славчева- председател на Българската асоциация на частните училища /БАЧУ/ за резултатите от Работните срещи, проведени с Вас на 07. 01. 2010г. и на 18. 01. 2010г.

Така, за нас стана ясно, че е налице “чуваемост” и в качеството си на представляващи съответните министерства, проявявате разбиране към нашите искания, в това число и подкрепяте предложението ни за включване на необходимите средства в Бюджет 2010, с което ще бъде поставено началото на практическото прилагане на принципа “Парите следват ученика”.

В този смисъл, изразяваме следното становище:

Водещият критерий, съобразно основния закон, морала и традицията на българина за избор на училище е лични предпочитания и възможности на детето. Основният критерий, който следва да води детето, реализирайки правото си на образование НЕ МОЖЕ да бъде финансов, както е при съществуващото в момента положение. Недопустимо е да се избира

училище с оглед на това ще може ли семейния бюджет да отдели необходимата издръжка. Общеизвестно е, че болшинството от българските семейства не могат да отделят средства за заплащане на таксите в пълен размер за издръжка на децата им, което обстоятелство само по себе си се явява ограничаване на достъпа до образование, тъй като единствено по тази причина родителите са препятствани да дадат необходимото по закон съгласие детето им да учи в частно училище, независимо от преценката им, че в последното може да се даде по-адекватно обучение съобразно конкретните способности на детето.

Считаме за необходимо да уточним също, че в повечето случаи децата не разполагат със собствени източници на доход, освен издръжката, заплащана от родителите им. Поради тази причина таксите, които се следват за обучение на децата в частните училища и детски градини към момента се заплащат не от личните средства на децата, а от доходите на техните родители.

В този смисъл следва да се направи ясно разграничение между потребностите на децата и възможността им да изберат училище, в което да развият способностите си, от една страна, и, от друга страна, възможностите на родителите да заплащат таксите за обучение. Първото представлява основно право, гарантирано от Конституцията и закона на всяко българско дете, а второто е състояние /което не е константно/, при това не на детето, а на друг субект.

Така обосноваваме необходимостта от държавна политика с оглед равното третиране на учениците в държавните, общинските и частните училища при и по повод упражняване правото им на образование. Всяко дете следва да има равен достъп до образование, като избира училище с оглед не финансовите възможности на родителите си, а с оглед преценката предоставя ли конкретното училище или детска градина необходимите възможности за развитие на неговите способности. Ето защо, заплащането от държавния бюджет на издръжка за образование на децата от частните детски градини и училища ще ги постави в равно положение спрямо останалите.

I. Конкретно по въпроса за издръжката за всяка година на дете и на ученик в частните детски градини и училища:

1. По отношение размера:

С оглед равното третиране на учениците в държавните, общинските и частните училища при и по повод упражняване правото им на образование, за всеки от тях следва да се предвиди 100 % /сто процента/ бюджетна издръжка. Издръжката за всяка година на дете и

на ученик в частните детски градини и училища очакваме да е равна по размер на тази по чл. 41 и чл. 42, ал. 1 от Закона за народната просвета.

2. По отношение на това какво покрива издръжката: Издръжката за всяка година на дете и на ученик в частните детски градини и училища в посочения по-горе размер включва разноските по реализиране на държавните общообразователни изисквания по чл. 1 от Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план.

Възможно е при това положение на практика, посоченото финансиране да представлява само определен процент от общата издръжка на ученика с оглед конкретния утвърден учебен план, допълнителните договорени дейности и услуги, както и разноски по реализиране на учебния процес включващи материално-техническа база и пр. В този смисъл, уточнения и допълнения сочим в т. 4 от настоящото.

Ето защо, за дейности, услуги и разноски извън посочените държавни образователни изисквания по чл. 1 от Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план, считаме за справедливо и сме съгласни родителите да заплащат такси при условия и по ред, определени със заповед на Директора на съответното частно училище, алтернативно-определени и уредени в договора за обучение на ученика.

3. По отношение начина на плащане на издръжката:

Тъй като частното училище е длъжно по закон да изпълнява държавните общообразователни изисквания, и по-специално тези по чл. 1 от Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план, с което реализира една държавна функция считаме, че посочената издръжка следва да се изплаща директно на съответното учебно заведение.

4. По отношение на европейската практика в тази насока:

Европейското законодателство и практики по отношение на частните училища се основават на ясно изразена държавна политика към тези училища, която включва и пряко финансиране от държавния бюджет. Примери по страни за издръжката от държавния бюджет, която получават учениците от частните училища: Финландия, Швеция и Холандия – 100%, Дания – 90 %, Германия, Норвегия и Испания – 85 %, Унгария – 80 %, Чехия – 70%, Полша – 65 %, Словакия – 60 %.

Видно е от съдържанието на Реферативния обзор, изготвен от Национален център за информация и документация, че става дума за съответния посочен процент от ОБЩАТА издръжка на ученика, в какъвто смисъл е и нашето предложение, обосновано в т. 2.

II. Допълнителни искания:

С оглед пълнота на изложението считаме, че не следва да се отминава решаването на следните въпроси:

- ✓ децата от частните училища следва да получават стипендия за отличен успех като поощрителна мярка, тъй както и учещите в държавни и общински училища;
- ✓ следва да се предвиди закрилата на държавата за децата с изяви дарби, учещи в частни училища, тъй както е предвидена за учещите в държавни и общински училища.

III. Нормативна база:

По отношение на изложените искания констатираме приложима уредба в Конституцията, съответните Конвенции, Закона за детето и Закона за народната просвета. Считаме обаче, че следва да бъдат изменени законови и подзаконови нормативни актове с оглед намирането на баланс между правото на образование, заложено в основния закон на държавата и забраната за дискриминация в образованието, установена с международните актове, които сме цитирали в предходното становище. В този смисъл заявяваме готовност на следващ етап да съдействаме и да представим конкретни предложения.

От името на Инициативния родителски комитет:

адв. Грета Ганева:

